

SZÍNHÁZ

ECCE DRÁMAÍRÓ!

A tehetségnek szellemarca van. Németh Ákos fergeteges költőiségű, nyers darabja mélyéről egy álomi tüzeztől kipirult, látomásaitól ittas, mindent merő, vérbeli drámaírókamasz izgatott portréja dereng föl: ama ritka – honi drámaírodalmunkban különösen ritka – Dionüszosztól érintett alakmás. Szavai lángok, megannyi ihletett-vad pillantás, amely önálló világteremtésre képes. A *Vörös bál* még nem kész darab, nem befejezett mű, de annál jobb... Büchneri mondatai jellemalkotó elevenséggel bírnak, s bravúrosan ír instrukciók nélkül is élő, színpadra termett jeleneteket. Szerencsére még semmit nem tud abból, amit meg lehet tanulni egy drámaírónak, és mindent tud, amit soha nem lehet megtanulni, csak *tudni* – annak, aki valóban Thalia révült papja. Gondolatainak merészsége sosem politikai, inkább színházi természetű. Szinte dadog a tehetségtől!

Féltem őt. Még mindennek előtte van, még nem tudja, a magyar színházi élet vizének hányféle ragadozóhala fogja rávetni magát az első adandó alkalommal, hogy ihletettségének húsán élőködjék, vagy valamelyik mocsaras part közelébe kergesse, ki-ki a saját dagonyája felé... Isten óvjon, drámaíró! Megszülettél – túl vagy a legfontosabbon.

De most jön a neheze.

1990. február

Kornis Mihály

NÉMETH ÁKOS VÖRÖS BÁL

1919. január–június

Munkások, tengerészek, katonák és tisztek, kommunisták, szociáldemokraták, polgárok, férfiak és nők

Sötét szoba, két alak a homályban

NŐI HANG Tudod-e, mióta már?
FÉRFIHANG Lassan száz éve lesz.
NŐI HANG És meddig még vajon?
FÉRFIHANG Száz évig biztosan.
NŐI HANG Micsoda száz év!

A két alak összefonódik

*

TISZA GRÓF (*dolgozószobájában az íróasztalra borulva alszik. Felriad*) Van itt valaki?

IDEGEN KATONA I. Tisza István gróf, vendégeid vannak. Miért nem mondd nekik: Isten hozott?

TISZA Kik maguk?

KATONA I. A lelkiismereted, ha van ilyen.

TISZA Hogy jutottak be? Eh, nem érdekes. Az ezüstnemű a szekrényben, és itt a tárcám. Fogják... és takarodjanak.

KATONA II. Tedd el a mocskos pénzed, gazember. Beszélj velünk tisztelettel.

TISZA Hogy mer tegezni?

KATONA I. Ne emeld fel a hangod, Tisza gróf, a bíravid előtt állsz.

TISZA Senkiházik, kóbor kutyák! Ide jutottunk? Ez az ország összeomlott, nincs többé teendőm. A Teremtőnek tartozom számadással, de ez a kettőnk számadása lesz.

KATONA II. Elég a szócséplésből! Sötét gazember, mennyi árva és mennyi nyomorult emlegeti a neved. És túl sokan vannak, akik már nem fogják emlegetni soha. Meghíztál a háborúdon, keselyű.

TISZA Mit értesz ebből? Ó, sancta simplicitas, hát lőj, ha így megkönnyebbülsz.

KATONA II. Dögölj meg, kutya.

Lövések, sötét. A cselédek sikoltozása

*

CSERNY Uraim, nem mer tenni senki többet? Hát így megijedtek egy árva matróztól? Növeljék a tétjeiket, vagy nem volna rá kurázsi?

DRAGONYOS Sok a szöveg.

CSERNY Jó, legyen! Maradunk itt, óhaj szerint.

CIVIL Sorom van.

DRAGONYOS Semmi. Lássunk téged.

CSERNY Egy pár, két pár, póker. Na lám, így kell ezt csinálni.

DRAGONYOS Megvagy, gazember, régen figyeltelek. Hamiskártyás disznó, most nem menekülsz.

MÁSIK DRAGONYOS Borítsd az asztalt!

KOCSMÁROS De vitéz urak! A rohadt életbe, nem látod, mi van megint? Vidd hátra az üvegeket!

KOCSMÁROS NÉ Törjék szét egymást az asztallábakkal, mér mindig az én borommal?

KOCSMÁROS Megvert minket a Jóisten.

DRAGONYOS Vigyázz, ha leveri a lámpát a disznó, nem látunk semmit!

CIVIL Uraim! Ez örület! Hova keveredtem?

EGY KATONA Dragonyosok, parasztok, kinn öljétek meg, ha bajotok van velem! Soha nincs az embernek nyugta. Én meg aszitterem, vége a háborúnak.

MÁSIK KATONA Na, már meg ledöntik a lámpát. Az anyját! Mehetünk haza, sötétbe is áll a bál, ha megtaláljuk a kijáratot.

KOCSMÁROS NÉ Jézus Mária, Szűzanya, Szent József, segíts. Mér nem dögöltetek meg inkább a fronton, kurafiak.

*

CSERNY Szűz Mária! Szent Péter! Szent Antal! Szent József! Minden szentek az égben, fogok látni még egyáltalán?

JULI Uramatyám, téged aztán helybenhagytak.

CSERNY Bedagadt a szemem, a kezem-lábam, mindenem. Parasztok! Hányan voltak, ki tudja, és elállták a kijáratot.

JULI Te szegény.

CSERNY Falusi tahók.

JULI Te szegény-szegény, Juliska babája. Csicsíjja... majd én felgyógyítlak, egyetlenem.

*

HANG Utat, vigyázat! Nem hallod, hogy dudálok, paraszt?

POLGÁR A libériás apád. Majd elgázolt.

KERESKEDŐ A gróf volt, erre viszi a sofőrje napra nap.

POLGÁR Miféle gróf?

KERESKEDŐ Hát a gróf, a Károlyi. Vörösebb már, mint egy tudóvizes köpése, pfúj.

POLGÁR Hallja, vigyázzon, még meghallja a rendőr.

KERESKEDŐ Köpök én azokra is.

POLGÁR Mióta nincsen király, nincs az erkölcs sehelse. Hallotta, mit beszélnek?

KERESKEDŐ Mindent beszélnek. Ha így megy, én nemsokára végleg bezárok.

POLGÁR Uram, nem sok jót jósolok, annyit mondhatok. Biztos forrásból beszélek.
KERESKEDŐ Az ő bajuk.
POLGÁR És megalakult a bolsevik párt, aszondják, a Dohány utcában, tudja, hol. Az utca népe, veszett kutyák, csak mennek utánuk. Puska van mindegyiknél!
KERESKEDŐ Engem nem érdekel, mióta a fiam ott maradt Galíciában. Meghalt ő is, tőlem már mindenki megdögölhet.

*

LANDLER El kell utasítani! El kell utasítani! Uraim, el kell utasítani!
BÖHM Vyx nem tréfál. Az ultimátum komoly. Én beszéltem vele. Azt mondtam. Ha ezt aláírjuk, a bolsevik párt tagsága negyedmillióra nő tíz nap alatt. Erre azt mondta, hogy jól értsem, németül: Das ist mir ganz egal.

LANDLER Ez a francia szarik mindenre, ami nálunk történik. Ebből elég volt.

GARAMI Elvtársak! Ebből elég volt, valóban. Elfelejtetek, hol vagytok. Az útszéli hang... végre is a szociáldemokrácia kormányerő.

WELTNER A kormány! Károlyi semmire nem alkalmas. Kapkod, a teljesítőképessége határán áll, a felesége a napokban fog szülni, a gróf ráadásul lázas beteg, tegnap majdnem elájult. Mikor a Vyx-jegyzéket megkapta, sirva fakadt, a papírt földhöz vágta, és kifordult az ajtón. Egy napig nem látták.

GARAMI Talán egy szocdem kormány. Talán az elérne valamit. Ha nyugalom lenne, nyugalom. Az Internacionálé segítene minket. De a bolsevikok belerúgnak ebbe.

WELTNER Uraim, felesleges áitatnunk magunkat, lámpavason fogjuk végezni mindannyian, csak a sorrend kérdéses.

GARAMI Nem látok megoldást.

LANDLER Én is csak egyet.

WELTNER Akkor hát...?

LANDLER Diktatúra. Hatalomátvétel. Egyesülés a kommunistákkal.

GARAMI Gazember!

BÖHM Ez a Bokányi ügye.

KUNFI Én mosom kezeimet.

WELTNER Végre kimondta...

GARAMI Nekünk nincs beszélnivalónk...

LANDLER Kövesd Peyer elvtársat!

GARAMI Ebből elég volt, Landler elvtárs!

KUNFI Csendesebben.

GARAMI Miféle hang ez?

KUNFI Na, áll a bál.

BÖHM Elvtársak, legyünk észnél! Amit Landler elvtárs mond, legalábbis érdemes a meggondolásra. Az orosz bolsevikok Tarnopolban állnak.

GARAMI Rémhír! Az elvtársak már Gödöllőnél hallják a kozákllovak dobogását.

BÖHM Kérlek, Garami elvtárs... Én ide a Minisztertanács üléséről jövök. A Minisztertanács a segítségünket kéri.

LANDLER Böhme, te viccelsz.

KUNFI Csendet!

BÖHM Nem tudom, mi lehetséges még. Az államkincstár üres, nincs egy szál katonánk. Az ország fele megszállás alatt, és mi mentené meg a többi. Mi lehetséges még?

WELTNER Semmi sem lehetséges.

BÖHM A francia jegyzéket vissza kell utasítani. Nem adhatjuk át az ország kétharmadát. Ami most demarkációs vonal, az országhatár lesz, mindenki tudja. Ez téboly. A jegyzéket vissza kell utasítani.

LANDLER Akkor hát...

GARAMI Egy szót se! Egyelőre még én vagyok a Magyar Szociáldemokrata Párt elnöke, én, Garami Ernő. A vezetőségi elvtársak, úgy látom, teljesen behódoltak a bolsevik agitációnak. Gratulálok. Ám, közölnöm kell, hogy nem járulok hozzá semmihez. Elvesztettük a csatát, a szociáldemokrata párt félreáll. Vegyék át a kormányzást a kommunisták, ők sodorták ide az országot az uszításukkal. Ám lássa az antant, mit ért el azzal, hogy hátba támadta a jelenlegi kormányt, mosom kezeimet.

WELTNER Nem viselkedsz méltóan.

GARAMI Mihez méltóan, ostoba? Ehhez a csódtömeghez nem adom a nevem. A bolsevikok megbuknak, ez szükségszerű. És utána?

LANDLER Játszod a sértett vezért, mert magadra maradtál.

BÖHM Sajnos egyikőnk sem tud olyan megoldást, amivel a kommunizmus elkerülhető. Minden vita ellenére.

WELTNER Nincs határozat?

BÖHM Ha így hadonászol, a fejünkre szakad a plakát.

WELTNER Károlyi magánkívül lesz.

GARAMI Még nem határozunk semmiről!

BÖHM Hagyjuk ezt, nekünk most a szükség diktál.

GARAMI Undorítóan viselkedtek. Bokányi néhány hete még saját kezűleg pofozta ki a gyűléseiről a kommunistákat. És ma, elborult szemekkel kiabál a világforradalomról. Szánalomra méltó bagázs, kollaboránsok, elsöpör benneteket a történelem.

*

GARAMI Ne féljetek, hogy megelőznek, örültek. Mi marad utánaatok? Vártam már ezt az árulást.

*

EGY ÚR Félelemből meg fognak ölni minket. Szarrá lövik Budapestet, aztán az országot háromfelé vágják. Nesze Csehország, nesze Románia, nesze Szerbia. A Lánchíd lesz a szerb-román határ, onnan fognak átköpdösni egymásra, és megmottozzák a papírcsónakokat is.

JULI Magának pénzre van szüksége. Magának még bajai lesznek, látom én.

ÚR A vörösök itt sunyítanak köztünk. Addig nem nyugszanak, míg meg nem nyúznak valamennyiünket. Nyakig beásnak a földbe, aztán elengedik a kutyákat, mint a cár atyuska muzsikjai.

JULI Ha meghalunk, hát meghalunk. De addig élni kell, apám.

*

JULI Az én matrózom most is a várost járja. Csak kóborol. De urat csinállok belőle, urat én.

MIMI Majd elissza.

JULI (*borúsan*) Csak éjjel szeret. Tudom én, csak éjjel.

MIMI Ne edd magad annyira utána, kis hülye. Inkább ülj ahhoz a dagadt vigéchez, nem látod, hogy bámul? Ha pénzed se lesz, verni is fog a tengerész.

JULI Már ver. De azt szeretetből teszi, tudom.

MIMI Ne sóhajtozz, hanem dolgozzál.

*

JULI Tiszt úr, mért búsul magában? Hiszen maga fess fiú. Vous me plaisez, mon petit capitaine, vous savez? Hát nem válaszol?

TISZT Eredj innen.

JULI Hadnagy úr, drága hadnagy úr, csak magyarul szeret? Holnap tán meg már csehül tanul. A cseh lányok olyanok, mint a piszkafák, higgye el. Hoppá! Ha el nem kap, bizony a csizmái elé kerülök, kis kapitányom.

TISZT Felesleges többet innod.

JULI Részeg vagyok, azt mondja? Nem igaz. Nem vagyok rossz lány, csak magába zúgtam. Vous avez pas d'envie coucher avec moi? Nem vagyok egy rossz lány, ezt tudnia kell. Imádom, ahogy ráncolja a homlokát. Jöjjön el velem, nem bánja meg. Nevetsz, hát kinevetsz?

TISZT Menj innen, most nincs kedvem.

JULI Mind ilyenek vagytok. A nevem: Lisette. De igazából Juli vagyok. Ugye, Julinak fogsz hívní? Rád kell hogy támaszkodjam, bocsáss meg.

TISZT Ígérje meg, kisasszony, hogy szólni fog, ha kavarog a gyomra.

JULI Nem vagyok beléd szerelmes, hidd el. De élni kell valamiből. De azért a bajszod tetszik, szó se róla.

TISZT Tűnj el végre, várok lakit.

JULI Jól van, értelek! Hát várunk.

*

CSERNY A jószagú mindenedet, Juli, pont erre az emberre kellett akaszkodnod? Tűnj el.

TISZT Szervusz, elvtárs.

JULI Ahá! Az urak ismerik egymást! Micsoda kellemes meglepetés.

Mutass be ennek a fess fiúnak. Mondja, édes hadnagy úr, minden tisztnek ilyen fekete bajusza van?
CSERNY Tűnj el végre. Menjünk innen, testvér, mert nem lesz nyugtunk.
TISZT Még be sem mutatkoztam. Pogány József vagyok.
CSERNY Cserny, volt tengerész. Mária Antónia naszád.
TISZT Százhetvenegyes lövészezred, Piave, Montebello.
CSERNY Cattaro.
TISZT Keleti-Kárpátok és Csernovitz.

*

JULI Itt ölelgetik egymást, ahelyett, hogy engem ölelgetnének.

*

CSERNY *(pénzt vesz el Julitól)* Csak ennyi! Ma megint csak ittál, te rüfke.
JULI Miért bántasz mindig?
CSERNY Ne feleselj! Mert még kicifrázom azt a szép pofádat.

*

EGY ÚR A jövő annyi lidércnyomással fenyeget! Nem is akarom tagadni, Tisza meggyilkolása óta félek. Mire számíthatunk?
MÁSİK ÚR Ez egy operett. Kávéházi diplomaták, a Károlyi bandája. Meg vannak számlálva a napjaik. Nincs semmi mögöttük.
I. ÚR A vörösök!
II. ÚR A csürhe!
I. ÚR Csendesebben, báró úr, könyörgöm.
II. ÚR Odáig nem fajul a dolog, remélem, hogy a cselédek diktáljanak nekünk! Furcsa volna, nem találja?
I. ÚR Ön nevet?

*

KUN Milyen lucskos tél.
SZAMUELY Túl sokat nézel kifelé az ablakon. Még megérjük, hogy mint egy színigazgató a szezon végén eltűnsz a bevétellel.
KUN Azt mondjátok, botladozik a forradalom. Azt mondjátok, éledeznek a szabadság ellenségei. Azt mondjátok, a szemem láttára halódnak a köztársaság legszebb vívmányai. Tizenkilenc január... milyen nyomorult hónap! A hosszú tél nem kedvez a bolsevikoknak az asztrológia szerint.
POGÁNY Az ám, de a régi párt kimúlt, mint egy beteg ökor, felfúvódott az októberi nem várt zabálástól. A szocdem párt szétesett... Itt az idő, hogy eldobjuk az álarcozat. Amit eddig elértünk, még csak nem is elégséges. Elég a maszkabálból!
VÁGÓ Te vörösrre festened az eget is, Pogány.
POGÁNY Ironizálsz, Vágó elvtárs? Hisz tudod jól, hisz tudod... Egy szavamba tart, és megmozdul Csepel. Egy-két bérpalota lángjainál még Kun Béla is jókedvre derülne.
KUN Félek, hogy egyszer még kipróbálok.
POGÁNY Én is félek, hogy egyszer még kipróbálok.
SZAMUELY Az utca... a köztársaságról úgy beszélnek, mint szabadkőműves csapásról.
POGÁNY Én készen állok.
SZAMUELY No nem. Te és a te utcai bandáid. Én egy komoly tüntetésen gondolkodom, már napok óta. Mozdítsuk meg a tömeget.

POGÁNY Amíg még hallgatnak a szavunkra.
VÁGÓ Tüntetés?
SZAMUELY A szociáldemokrácia ellen. Ezzel tiszta vizet öntenék a pohárba.
POGÁNY Látod, ez tetszik nekem.
KUN Elég! Ebből elég, ne is gondolatok többé erre.
POGÁNY Jó volna, ha a forradalomnak egy forradalmi Tisza Istvánja is volna. Meddig fogsz még várakozni a függönyöd mögött, hogy az utcád lesd! December óta csak a Vörös Újsággal törödsz, a cikkeidet firkálok.
KUN Tudod, mit álmodtam ma? Hogy vesztőhelyre kísérek hajnalban, mert megöltem a szeretőmet. Milyen hideg volt! Csak felriadok éjjel, és mellettem a szörnyű holttest, s fogalmam sincs, hogy

történt... S egyre csak az jár az eszemben, hogy ezzel lesznek teli a holnapi lapok.

VÁGÓ Borzalmasakat álmodsz.

*

VÁGÓ Végre, hogy elment ez az ördög!
SZAMUELY Pogány?
KUN Ne bántásatok. Megöli a tehetetlenség. Csak ül a katonatanácsain, és nézi, hogy szélednek szét.
VÁGÓ Szorítsuk a kormányt, de belülről. Böhm a mi emberünk. És ő a hadügyminiszter.
SZAMUELY Böhm egy villanyszerelő. A Minisztertanácson rövidzárlat volt, Böhm nekivetkőzött, felmászott és kijavította. A minisztereknek leesett az álluk. A Károlyi meg, mióta a Várban lakik, csak a tükör előtt álldogál, és nézi, hogy áll neki a Szent István koronája.
KUN Ezt már a Kerenszkijről is mondták.
SZAMUELY És mi van a kaszárnyákban?

*

GARAMI A vörösök mind merészebbek lettek. Az agitátoraik már a kaszárnyákban is megjelentek, és komoly romboló munkát végeznek. A léghő túlfűtött, sőt! Ezek a vörösök rabjai lettek egy olyan márnak, amely elhithet velük, hogy most mindent megkockáztathatnak.
BÖHM Garami elvtárs, ismeri a véleményemet.
GARAMI Ismerem a véleményét, Böhm, és le vagyok sújtva.
BÖHM Gondolja végig...
GARAMI A Népszava, még ezekben az órákban is, mindhalálig folytatja a bolsevizmus elleni harcot. Ez az orosz mészérv...

*

BÖHM Ki maga, és mit akar?
EGY FIATAL TISZT Honvédelmi miniszter úr, kegyelmes uram, jelenteni szeretnék.
BÖHM Miért ilyen egzaltált, hadnagy úr?
TISZT Kegyelmes uram, elnézését kérem, borotvátlan vagyok, nem vagyok megfürödve, hat nap, hat éjjel utaztam, jelenteni szeretnék.
BÖHM Jelentsen.
TISZT Kegyelmes uram, a rendelkezésem alatt álló lövészászlóalj, amely védelmi körletet foglalt el a Fogaras vármegyei Dubica és Királylaka között, meghátrált egy benyomuló román királyi alegység előtt, a védelmi körletet szégyenletesen feladta...
BÖHM Hadnagy úr...
TISZT A katonáim megtagadták az engedelmisséget és kinevettek. Felelős vagyok a fejelemért!
BÖHM Ön lázas. Beteg.
TISZT De a fejelemért felelős vagyok! A mindenkori előljáróm előtt! Az Isten, a király és a hazám előtt! *(Hisztérikusan)* És már nincs sapkarózsám! És kitüntetésem sincsenek. De a fejelemért mindörökké én felelek.
BÖHM Üljön le, kérem.
TISZT A parancsmegtagadás miatt tizedelés a helyszínen nem állt módomban. De a rám bízott zászlóaljról most önnek, kegyelmes uram, legmagasabb evilági előljárómnak, számot adok. *(Főbe lövi magát)*
BÖHM Vigyék ki.

*

POGÁNY No, lám. Nem tudtam, hogy ebben a szobában liceumi leánykák közé csöppentem. Ahol egyesek igencsak irtóznak attól a szótól, hogy vér. Nemsoká már majd elsápadnak, ha azt hallják, forradalom.
KUN Hová akarsz kilyukadni?
POGÁNY Igen, igen, bevallom, tisztelt urak, én is keresztet vetek, mielőtt kimondom, hogy proletárdiktatúra.
KUN Mit akarsz tőlem?
POGÁNY Az árnyékszékre is sápadtan járunk, hisz az is veszteséggel jár. Meglapultunk a Visegrádi utcában, mint a nyulak körvadászat előtt.
KUN Várni kell.

POGÁNY Úgy is van. Úgy helyes. Várni csak minél tovább. Isten hozott valamennyiünket a vén beszarik táborában. Majd tolokocsiból csinálunk forradalmat, a térdünkön pléddel.

KUN Mit akarsz hát?

POGÁNY Az agitátoraim bevették magukat mindenhová. Mindenütt az én embereim. Az egész város a kezemben lüktet, mint egy szív. Érzed? Hogy verdes, mint egy madár.

KUN Beszélj.

POGÁNY Támadjuk meg a Népszava-székházat. Tüntetés, és átrendezzük a berendezést.

KUN Rendőrök védik.

POGÁNY Tudom.

KUN Te örült! Te halottakat akarsz.

POGÁNY Emlékezz októberre! A lánchídi vérfürdő volt az, ami felbőszítette a munkásokat.

KUN Nem!

POGÁNY Azt akarom, hogy elveszítsék az önuralmukat! Azt akarom, hogy bosszúért lihegjenek.

KUN Áldozatokat akarsz.

POGÁNY Mártirokat akarok. Bosszút akarok. Forradalmat akarok, a kurva életbe.

KUN Nem, nem, nem!

POGÁNY Befogod a füled? Félsz? Kun elvtárs fél? Vajon mitől? Félt, félt, tessék. Hívjak fel neked néhány apácát, hogy az ölükbe borulhass?

KUN Elég.

POGÁNY Elszáll az alkalom... Károlyi beteg, a pártja szétesett. A grófok feltámadtak, és már mozgolódnak. Az utolsó pillanat!

KUN A Népszava.

POGÁNY Árulók. Kormánypárt lettek, leköpnék minket az utcán. Cselédet tartanak, akár egy vidéki tekintetes. Szemét, korrump, aljas banda.

KUN A Népszava. A mi zászlónk.

POGÁNY Zsidóznak. És Moszkvát emlegetik. S hogy gurul a rubel. Te Trockij ügynöke vagy, én Dzserszinszkijé. És mi vagyunk a munkásszótály söpredéke.

KUN Elég, elég! Elég! Nem bírom már.

POGÁNY Rendeletbe adták, hogy mindenkinek csak öt szobája lehet, és nekik kész a forradalom.

KUN Nem bírlak hallgatni.

POGÁNY A Károlyi fölosztotta a földjét, ami nem is az övé, hanem a hitelezőké, hisz fűlig adós. Mekkora csinadratta volt, emlékszel? S mi történt azóta?

KUN Mondd, csak mondd.

POGÁNY A húr pattanásig van kihúzva!

KUN Hát legyen! Legyen! Mosom kezeimet, legyen! Egy intés kell, azt mondd? Hazardőr vagyok. El fogunk bukni. A lábamnál fogva húznak majd fel, és gyönyörködnek a kínlódásomban. Ez a húr elpattant, dögöljek meg, ha így muszáj. Csináld, amit kell.

POGÁNY Végre.

*

Cserny előlép a függöny mögül

POGÁNY Mindent hallottál, Cserny elvtárs! Tedd meg, ami szükséges.

*

KUN A cselekvés hiánya megöli a forradalmat.

HANG Helyes!

MÁSİK HANG Földosztást!

KUN Elválasztom a húst a haltól, a vért a víztől. Békés felvonulást a Népszava székháza előtt. Meg kell mutatnunk a szociáldemokráciának, hogy nem törődünk bele... Többben elsápadtak közületek. Igen, a Népszava-székház előtt. Öntsünk tiszta vizet a pohárba!

HANGOK Helyes! Le vele! Munkásárulók! Éljen a kommunista párt!

SZAMUELY Mi ez az egész?

*

SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁS Kommunisták! Veszett kutyák.

Tönkretesznek mindent, csak pusztítani képesek. A Népszava elleni mocskos támadásuk már várható volt... széttört berendezés, az épület lángokban, és halottak, rendőrök is, akik pedig

szociáldemokraták voltak. Vérgőzös banda! Megérdemlik, amit most kapnak.

*

BOLSEVIK MUNKÁS Vége a kommunizmusnak! Betiltották a Vörös Újságot, a pártot szétverték, és hol vannak a vezetők?

MÁSİK MUNKÁS Ez kijárt nektek, te szemét. A Népszavát még a Ferenc Jóska csendőrei se merték bántani.

*

KUN A tömegek magukra hagytak. Melyikötök is mondta? Mindennek vége.

VÁGÓ Erre most nincs idő. Fogd ezeket, és fuss.

KUN Nem futhatunk el mindannyian.

VÁGÓ Papírokat a kályhába. Átkozott tűz, most égj!

VALAKI Találkozunk a megbeszélthelyen.

KUN Siessetek. Megyek utánatok.

*

HANGOK Vesszen Kun Béla! Az utolsó pillanat, hogy erőt mutassunk! Provokáció volt, azt mondják.

EGY ÚRINÓ Melyik az a Szamuely, mutassa meg.

POLGÁR Nem kapták el, megszökött...

ÚRINÓ Azt mondják, csinos fiú.

HANGOK A Kun! Ott viszik. Dögölj meg, vörös hóhér! Üsd, ne sajnáld. Ne ütöttetek volna a Népszavát! Csak röhögött a Károlyin. Ez legalább nem szökött meg. Testvérgyilkos! Lumpenek! Abcúg! Abcúg! Lámpavasra!

RENDŐRFOGALMAZÓ Na, te szemét Kun. Nem kell félned, nem vagy egyedül, benn vannak az elvtársaid is. Vagy mégis félsz? Hallgatsz? (Pofon) Álljon egyenesen a Magyar Népköztársaság rendőrsége előtt! Ez az. Hisz maga volt katona. Jó magyar. Vagy nem? Nem?! (Pofon)

MÁSİK RENDŐR Neve?

KUN Kun Béla.

RENDŐR született?

KUN 1886. Szilágycseh község.

RENDŐR Vallása?

KUN Római katolikus.

FOGALMAZÓ Ebből elég. Szádra ne vedd még egyszer az anyaszentegyház nevét.

RENDŐR Eredeti foglalkozása?

KUN Újságíró.

RENDŐR Katona?

KUN 1914. szeptembertől 1916. december 22-ig.

RENDŐR Hol és milyen körülmények között esett fogságba?

KUN Gorlicénél, sebesülten, orosz fogságba. Különbéféle szibériai táborokban voltam elhelyezve.

RENDŐR Hogyan és mikor tért haza?

KUN Császári és királyi tisztiorvosnak öltözve tavaly novemberben.

FOGALMAZÓ Mennyi pénzt hoztál magaddal?

KUN Semennyit.

HADNAGY Nyomd le a fejét, le a vízbe. Ott az edény. Hazudsz, te szemét, bolsevik ügynök. Hazudsz, piszkos. Mennyit kaptál?

KUN Semmit, kérem.

FOGALMAZÓ Nyomd le.

EGY RENDŐR Hadnagy úr, kérem, elfordíthatom egy kicsit a lámpát, mert ebben a félhomályban alig látok valamit írni.

HADNAGY Fordítsd, fiam.

FOGALMAZÓ Most emeld ki. Na, kinek az ügynöke voltál? A Trockijé vagy a Leniné?

RENDŐR Beszélje el a hadifogsága idején elkövetett cselekményeit.

KUN Ne fojtsanak meg.

FOGALMAZÓ Csak tartsd.

HADNAGY Hol és milyen körülmények között lett komisszár a Vörös Hadseregben?

FOGALMAZÓ Na, most kihúzhatod.

HADNAGY Hány embert akasztott fel, míg maga volt a szaratovi direktorium elnöke?

KUN Kérem...

HADNAGY Na, ebből elég. Csináljátok. Ne a fejét, te! Még ki kell hallgatnunk.

RENDŐRÖK *(verik)* Te szemét. Piszkos zsidó. Na, beszél-sz-e?

Az ajtót újabb rendőrök törik be

HADNAGY Mi ez?

RENDŐRÖK Hol a Kun Béla? A bátyámat ütötték. Felhúzni a gazembert! Mi vagyunk a törvény. Vigyázz, majd puskatussal.

HADNAGY Kifelé! Itt kihallgatás folyik.

RENDŐRÖK Félre az útból! Én szocialista vagyok, de ezt agyonverem.

HADNAGY Fiam, szaladj a főkapitány úráért.

KUN Védjen meg, kérem.

FOGALMAZÓ Megbánta, amit tett? Nem fél az Istentől, hogy maga miatt kell reszketnie az egész városnak?

RENDŐRÖK Üsd! Üsd a rohadtat. Szerető kell neked, szabad szerelem? Elájult. Üssed!

FŐKAPITÁNY Rendőrök! Hát semmi se szent nektek? Ez az eljárás nem méltó a fegyelmezett szocialista rendőrséghez!

KUN Feleségem van, gyerekeim, ne bántsanak.

FŐKAPITÁNY Rendőrök! Én, a főkapitány kérlek benneteket, hagyjátok abba. Szégyent hoztok ránk.

RENDŐR Menjünk, ennek már ügyis vége.

KUN Hívják a Landler ügyvédet, kérem. *(Elájul)*

FOGALMAZÓ Orvos kell neked, nem ügyvéd.

*

EGY POLGÁR Nézze, ez az a ház.

MÁSIK POLGÁR Ki gondolná. Ne menjen beljebb, hátha még bajunk esik.

I. POLGÁR Nos hát, az ilyen házakban születnek a Robespierre-k, nézze.

II. POLGÁR Jobb, ha eltűnünk.

*

POLGÁR (HÁZMESTER) EGY HÁZ UDVARÁN Kik maguk?

KÉT PROLI AZ ÁRNYÉKBÓL Itt mi kérdezzük. Mit akartak tőled az urak?

POLGÁR Kik maguk, a jó...

EGYIK MUNKÁS Ne káromkodj.

MÁSIK MUNKÁS És vigyázz a szádra, mit beszél-sz ezekkel.

EGYIK MUNKÁS Gondolj arra, hogy a fiad a börtönben nem lenne büszke rád. Gondolj erre mindig.

MÁSIK MUNKÁS Vagy mi eszedbe juttatjuk.

EGYIK MUNKÁS Még találkozunk.

MÁSIK MUNKÁS Jegyezd meg jól, még találkozunk.

*

POGÁNY Nőillatot érzek, te Cserny. Emberhússal élsz, mint küklopsz a barlangjában? Nesze dohány, sodorj. Látom, kiesik érte a szemed.

SZAMUELY A tüntetés elbukott, a forradalom fiókája ezt a gombócot a szemünkbe köpte.

POGÁNY És helyette a szárnyainkat tépte ki.

CSERNY Az utca népe részvétellel van Kun Béla iránt...

SZAMUELY Irigylem, Cserny elvtárs, a kinti levegő nagyon hiányzik. Unok már szemembe húzott kalappal járni.

CSERNY Nekem még csak kalapom sincs, a fenébe.

POGÁNY Cserny, sans-culotte gazember, a hajadnál fogva fognak az első útszéli fára húzni, vigyázz magadra. Odakinn rólam mit mondanak?

CSERNY Hogy katonai diktatúrát akarsz, főhatalomra törsz.

POGÁNY És Tibor?

CSERNY Revolverhős. Kun – a forradalom madárijesztője. S hogy lámpavasból emelt piederasztált magának.

SZAMUELY Vigyázzatok, nem engedem őt megöletni.

POGÁNY Hagyta megveretni magát...

SZAMUELY Az pártutasításra történt. Másként hogy is engedtem volna. Persze, ki sejtette...?

POGÁNY Meglehet. De többé nem fordulhat elő. És ez, Cserny, a te feladatod lesz.

*

SZAMUELY És tudtátok talán, milyen a négy fal közt ülni, tudtátok ti azt? Újraírtam az életemet, brávo!

MIMI Ó, a nagy unalom. De hát nézhetted az utcát a függönyöd mögül. Mennyi olcsó románc! Síró lányok, nevető lányok, lányok kibontott hajjal, egy se lesett föl hozzád, mondd? Hitehagyó, hűtlen gazember, elhagyta az ő kis Mimijét. Tükröm, tükröm, ki ez a gazember mellettem?

SZAMUELY A kis Mimi hűséges hercege.

MIMI Megfojtsam talán, drága tükröm?

SZAMUELY Jaj, hadd éljen még, egy keveset legalább.

MIMI Vagy feladjam talán, és mentsem a bőrömet?

SZAMUELY Egy csepp szabad levegőt szívna még szegény.

MIMI Hazudsz folyton, unlak, tükröm.

SZAMUELY Egy tiszta arc pedig, és oly ártatlan, ha nézed, a tiéd felett.

MIMI Nézzük meg jól ezt az arcot, nehogy elfelejtsük.

SZAMUELY Nemes vonások, és egész emberi, nem úgy találd?

MIMI Mintha más volna mégis, ide fűtten tettem a pokol egy ördögét. Most rámhajol, és átkarol, és a fülembe súg.

SZAMUELY Micsoda varázsló! Mindent elér néhány szóval, ha úgy akarja. És mit suttag vajon?

MIMI Szépeket súg, aztán így kiált: a bűn bére a halál! Nem tudta ezt, tükröm, kis tükröm?

SZAMUELY Egy hercegnő haját érzem az ajkamon, mennyei illat.

MIMI Nem ismered még minden hercegnőt, kis fémdarab, és ez itt egy zsarnok, mondhatom, úgy vigyázz!

*

MIMI Bárcsak mindent tudhatnék rólad.

SZAMUELY Hisz tudsz mindent. Egyszerű ember vagyok, semmi más.

*

SZAMUELY Egy megtört szív vallomása.

MIMI Leveszel a lábamról.

SZAMUELY Őszinték az érzéseim, kisasszony.

MIMI Elszáll minden erőm.

SZAMUELY Minden nap egy törekeny mese, ha szépen élünk.

MIMI Méltó az érzéseimre mégis, uram.

SZAMUELY Ó, ébredő remény.

MIMI Avagy ellenálljak? Akarat, akarat, most segíts meg!

SZAMUELY Nem elég, amit látsz?

MIMI Nem elég, amit látok.

SZAMUELY Az öledbe hajtott fej, a párás tekintet?

MIMI Színészkedés, hohó! Nem elég! Ezer évig rabszolga voltam.

SZAMUELY Talán egy forró vallomás.

MIMI Vallomás, a véreddel írott szavak? Gyerünk, gyerünk! Suttogj, lázíts fel, kis herceg!

*

MIMI Herceg, herceg, borzalmakat látok a tenyeredben.

SZAMUELY Halljuk a jóslatot!

MIMI Reszkess! Leleplezlek, Kasperl, most véged, semmi arkánium nem segít. Az első jel Saturnus, az akasztott gyermek. Nem lát, nincs szeme, nem beszél, szája sincs. Az égen az arany fenevad harcol a lángszörnyeteggel, ez látszik itt. Szörnyűség! A vonalkígyó saját farkába mar, az elhivatottságod kétségtelen. Keresd az eredet forrásait, és győzelmet aratsz.

SZAMUELY Mindez mit jelent?

*

MIMI Tetszenek az ékszereim?

SZAMUELY Jogom van rád.

MIMI A fülbevalóm?

SZAMUELY Persze, mi a jog?

MIMI A sminkem? A pillám? Figyeld, ha mosolygok.

SZAMUELY A lelkiismeretem lázong, ha az öledben fekszem.
MIMI És ha haragszom! Vagy egy gondterhelt pillantás festőbb volna?
SZAMUELY Szeretnék őszinte lenni végre.
MIMI És ez a lakk! Gyöngyház vagy ében?
SZAMUELY Csak segíteni tudnék magamon.
MIMI Kis remegés a szem sarkán, festéket rá!
SZAMUELY Te és a szépítőszereid, tábornok és katonái.
MIMI Mondják, hogy szép vagyok, igaz?
SZAMUELY Még várni kell, várni, istenem!
MIMI Nem vágysz rám, mondd?

*

SZAMUELY Mit elárul egy pillantásod, amit rám vetsz!
MIMI Ideje, hogy hízelegj.
SZAMUELY Hunyd le a szemed.
MIMI Jaj, de furcsa.
SZAMUELY Mit látsz?
MIMI Sötétet vártam. Nevetsz?
SZAMUELY Millió szín és kép, ez majd elvakít.
MIMI Kavargás, szalagok, csokrok, szédület.
SZAMUELY Majd minden összeáll.
MIMI Félek.
SZAMUELY Nyisd ki a szemed. Bátran.
MIMI Zavarba hozol, esküszöm.

*

SZAMUELY Rosszul vagy?
MIMI Nem is tudom.

*

MIMI Mióta is rejtőzöl nálam?

*

FEGYŐR I. Tudja fene, mi jön. Az egész úgy szar, ahogy van. Van dohányod?
FEGYŐR II. Hiába tarhász, te a Jóisten dohánykertjét is elszívnád.
FEGYŐR I. Majd kapok a Katonatanácstól, ha tőled nem. Egyébként szarok bele, a parancsnokod vagyok, adjál egy sodrásra való.
FEGYŐR II. Mára nincsenek parancsnokok.
FEGYŐR I. Rebellió van, a világnak vége. Na, megyek, kérek ezektől a kalandoroktól.

*

KUN Máskor kopogjon, ha belép a pártirodába.
FEGYŐR Elnézést, tisztelettel.
KUN Na, mi van, fiam?
FEGYŐR Színék egy cigarettát, alássan.
KUN Fogja.

*

FEGYŐR Az anyákat. De jó bagót színek.

*

LANDLER Hol találom Kun urat?
FEGYŐR Erre tessék, kérem.
LANDLER Megismerem a hangját. De miért kiabál?
FEGYŐR Felhívást diktál a nemzeti gyűlésnek.
LANDLER Már spórolhatna a hangjával holnapig.

*

FEGYŐR II. Na, mi van?
FEGYŐR I. Hát, vitáznak. Nesze, kapsz te is. Nem sok, de jó.
FEGYŐR II. Még a végén bolsevik leszel. Nesze, gyufa, komisszár.

*

KUN Maga itt! Épp készülök elsózni a levesüket.
LANDLER Ne fáradjon. Az antant jegyzékéről bizonyára tud. A jelenlegi kormány halott. Mindennek vége. A lábai elé helyezem a Szociáldemokrata Pártot, Kun. A két párt egyesül, a platform a maguké.
KUN Mit mond?
LANDLER Nem érti? Teljhatalmat kapott. Mindenki magára vár, az ország maga előtt hever. Vegye át a hatalmat, kiáltsa ki a diktatúrát. Nem tudok többet mondani, értse meg. Halálosan fáradt vagyok.

*

VÁGÓ Nem tudom elhinni.
LANDLER Mit nem tud elhinni?
VÁGÓ És Károlyi?
LANDLER Lemondott. Minden törvényes. Kun, a szerencséje túlszárnyal minden képzeletet.
KUN Látni akarom Károlyi lemondását.
LANDLER Azt is látni fogja.

*

KUN Sárból gyúrtak mindannyiunkat. Ki ne szédülne? A hatalmunk háborút jelent? Ki fél? Látom, mind nevettek, helyes, helyes.

*

KUN Mindenki itt van? Pogány! *(Megöleli)* Természetesen nem lesznek nemzetgyűlési választások. A hatalom a munkás- és katonatanácsoké. Ez a te feladatod! Tudod a teendő.

POGÁNY És a hadsereg!
KUN Elvtársaim. Feladataink: új egyesült pártszervezet létrehozása. A vezetésben a két párt együttesen foglal helyet. A párt a proletariátus nevében haladéktalanul átveszi az egész hatalmat. POGÁNY Írod, testvér? Ez lesz a program.

KUN Azonnal megteremtendő a munkásság osztályhadserege, amely a fegyvert kiveszi a burzsoázia kezéből. A legbensőbb fegyveres és szellemi szövetség kötendő az orosz szovjet kormánnyal!

LANDLER Lehet, hogy csak két hét jut nekünk.
POGÁNY Két hét? Gondoskodni fogunk többről is.
LANDLER Nézze, Pogány. Tudom, mit éreznek most... Mégis azt kérem, fogja vissza valahogy az embereit. Mégiscsak vér nélkül győztek, és ezt értékeljék.

POGÁNY Landler, figyeljen rám. Az embereim nyűszítenek a türelmetlenségtől, pillantson körbe. Most más idők jönnek. Más idők.

*

LANDLER Jól van. Nem tehetünk mást. Már képtelen vagyok gondolkodni.

BÖHM Nézd ezeket...
LANDLER Túlságosan gúnyos vagy.
BÖHM Én egy gúnyos bolsevik vagyok.
LANDLER Én meg egy botcsinálta bolsevik. Mindegy, megcsináljuk a diktatúrát, két hét múlva megbukunk, már szappanozzák a köteleket.

BÖHM Örültek! Arról vitáznak, hogy mi legyen a párt neve! Elment az eszük.

LANDLER Elég, ha bólintasz. Hallottad? Pogány szomorú, hogy nem utcai harcban győztek.

KUN Itt írják alá, kérem.
LANDLER Csak azt kötöm ki, hogy az átmenet vértelen legyen.

KUN És ki fog intézkedni, ha zavargások lesznek? Ki lövet le egy munkást, ha betör egy kirakatot?

BÖHM Ezt maguknak kell megtenniük. Itt nem lehet félreértés.

Kun nevet.

KUN Alacsony vagyok, egy asztalra léptem, hogy szóljak hozzátok. Alacsony sorból lépek elő, zsidó vagyok, átkozott kurafi, Budapest réme, sötét gazember, a becsületes emberek kiköpnek a nevem hallatán. Igazuk van, az én becsületesem más becsület, akár a tiétek is. Tudom, mit akarok, és tudom, mit akartok, a nemzet, amely

sohasem kételkedett saját bátorságában, feltépte értem a zárkaajtót. Ma, a győztes forradalom napján, egy sötét vádtól emelek pajzsot magamnak, válaszolok rá, mert bár sose érdekelt, ami nekem magamnak a leghasznosabb, de annál inkább, amivel a köz érdekének tartozom.

A vád, a diktatúra vádja sötét keselyű a forradalom egén. Borzalmas vád, kegyetlen vád! Ilyen vád bűnös voltánál csak a merészsége nagyobb. Söpörjük el a trónt és Károlyit, éljen Kun Béla! De hát hogy lehetséges akkor, hogy beszédeimben a kommunista pártot neveztem a haza kínjai egyetlen orvosának! S nem magam! Avagy hol vannak a kincstárim? A csapataim? Hol az arzenálok, amikkel rendelkezem? Ellenségeim ocsmány kritikája dicsérettel ér fel. Megaláztam a népet! (Mondják ugyanók.) Való igaz, nem tudok hízelegni a népnek, hogy elveszítsem, nem ismerem a módját, hogy szakadék felé vezessem virágokkal telehintett úton.

A megszerzett hatalmat gőgöm hasznára fogom fordítani! Úgy van, úgy! Gőgöm a nép gőgje, köpjétek le a grófokat, nézzétek le, aki deresre húz. Amit a nép akar, közérdek, akarjatok bármit, megadom nektek. Kalapácsos ember, felszabadítom a lelkiismereteket! Vagy alhatik-e a nép büntetlenül, ha ellenségei soraiban sunyítanak? Pontinusi mocsár békái! Mind emigránsok lesztek, kóbor, hazátlan ebek!

A nép java közjó, nincs szüksége erényre, semmi sem drága! Avagy nyughatunk-e addig, míg fel nem száradtak az összes szerencsétlenek könnyei? Van, aki olyannak látja a dolgokat, amilyenek, és azt kérde, miért? Én arról álmodom, milyennek kell lenniük, és azt kérdem, miért ne? Én vagyok az, aki megválaszolhatok azoknak, akik diktatúrával gyanúsítanak, és bemocskolják a forradalmat, lépjenek csak közelebb, s nézzük, ki bírja le közülünk jobban a veszélyeket!

*

POGÁNY Úgy hírlík, az átkozott gróf még nem adta be a derekát. Magát akarja miniszterelnöknek, igaz ez, Kunfi elvtárs?

KUNFI Szó sincs róla.

POGÁNY Pedig hallottam. Biztos forrásból.

KUNFI Tévedés, kérem.

POGÁNY Remélem. *(Egy tiszthez)* Megvagytok, fiam?

TISZT Jelentem, igen. Lőállást foglaltunk a hegyen.

POGÁNY Csak, hogy tudja, Kunfi, ez a hegy a Gellérthegy. Ha ellenállás lesz, tüzérséggel lövetem Pestet.

KUNFI Ebbe Kun sose fog belemenni.

POGÁNY Haha! Elsápadt, Kunfi elvtárs?

*

KATONA Jön Szamuely!

*

SZAMUELY Örömhírt közlök, elvtársak, a világ proletariátusa velünk van, lélegzet-visszafojtva szemléli minden tettünket. A Pravda külön rovatot nyitott a budapesti híreknek. Tudom, sokan úgy hívnak, a forradalom fenegyereke, a veszett Szamuely. De a Vörös Őrség máris dolgozik. A csavargók négyszáz üzletet fosztottak ki, ez kevesebb, mint októberben! S a javát máris fülön csíptük. Elfogtuk az utcán ok nélkül lövöldözőket. Itt rend lesz!

HANG Mi csak okkal lövöldözünk!

*

SZAMUELY Miénk a hatalom, miénk minden hatalom! Győztünk. Igen, igen! De mi legyen a következő lépésünk? Az ostobák bűneit Isten megbocsátja, de a forradalom nem. A nép liheg, mint egy győztes, megtépett kutya, az intó szóra vár. A nép! Szeretem a népet! Tudom, bármit tesz is, a lelkiismerete lesz a tanú, de elég-e a tanú, pislogó gyertyaláng? Az új kormány tartja ezt a gyertyát. KUN Szamuely elvtárs igazi bolsevik, olyan, akiről joggal mondják ellenségeink: még sokra viszi, mindent elhisz, amit mond. Forradalmat hirdet, amelyre nem vagytok méltók. Azt mondja, a megbocsátás barbár bűn. Szamuely Tibor valamennyiönk kedvence. Én szeretem őt. Ti szerétek őt. A forradalom kedvence,

felderül a szemünk, ha látjuk.

SZAMUELY Ki tagadja, hogy fehér a tej? Ki tagadja, hogy a cián kék, és kék a Madonna szeme! Ki tagadja, hogy Kun Béla előttetek áll, pajzsa a népnek és védelmezője? Én nem vagyok a nép védelmezője, nem tarthatok igényt e címre, én a népből való vagyok. Ismerem a népet, ismerlek titeket, külváros. A nép jó, eredendően jó, és boldogságra született, és mindenütt rabszolga és szerencsétlen. Hogy jó legyen, a népnek csupán arra van szüksége, hogy jobban szeresse önmagát bármi másnál. Nem kímélhetitek ellenségeiteket, ahol a hazafiság van hatalmon, ott csak a gazemberség lehet ellenzékben.

KUN Példás beszéd! Brávó, brávó! Szamuely megvilágította feladatunkat: az új kormány egységét a néppel.

EGY KOMMUNISTA Szamuely: villámcsapás! Éljen!

KUN A forradalom egységet hirdet, és könyörtelen az ellenségeivel. A nép, a szerencsétlenek ellen tapsolnak, mondja Szamuely, és ha vannak bírálói, azok a bűnösök közül kerülnek ki. A gyanú sárga, mennyi arc sárga itt! Aki nem gyűlöli a bűnt, mondja a mi Szamuelynk, nem szeretheti az erényt! Semmi sem állhatja útját, még a közvélemény tévelygése sem.

HANG Hangosabban! Hátnal nem hallani.

KUN Tapsoljatok! Tapsoljatok!

*

LANDLER Te túlságosan gyűlölöd a bosszúvágyókat ahhoz, hogy szerethesd az embereket.

KUN És Szamuely? Nem ismer más erényt, mit amit éjjelente a szeretője ölen gyakorol, meg a nyaláb fát, amivel fölgyújtja a bérpalotákat. Szamuely még Istent is szereti, mert az igazságosságra emlékezteti, és az köztársasági eszme.

LANDLER Elég! A küldöttek már sugdolóznak. Szólj hozzájuk.

KUN Ez lesz a fő vád, a nép erkölcstelenné tételére szőtt kísérlet. Eleven ördög!

*

KUN Fogadjatok el minden tant, amely felemeli a lelkeket, és vessétek el, amik megrontanak. Forradalom népe! A sorsát egy vak erő irányítja, itt sétál közöttünk az asztalon vörös sipkában, a melle fedetlen, íme, hogy ringatja a csipőjét, titeket csábít. Hová, merre? A tábornokok felé sodor ez az erő? Lehetséges lenne minden határon túl semmibe venni a többi embert?

*

SZAMUELY Villámcsapás, Szamuely! A nép egy kurva, a közvélemény kurva. Kire mosolyogsz, te rüfke? Támaszkodhat-e az ég egy törpe vállaira?

SEGÉDTISZT (POGÁNY) Kiről beszélés?

*

KUN Te leszel a hadügyi népbiztos, Pogány. Ez persze jelképes is, hiszen te vagy a katonatanácsok ura.

POGÁNY Értem.

KUN A Vyx-jegyzéket pedig elfogadjuk. Ostobaság volna ezt az alkalmat elszalasztani, ez nekünk jó lesz. Európa szeretni fog minket.

POGÁNY Európa! Rosszat álmodik, ha velünk álmodik.

KUN Az ostobaságoknak pedig véget kell vetni. Békécsaba hadat üzent Franciaországnak, és kétszáz hőzöngő megtámadta az aradi francia hadosztályt. Fejletlenség!

POGÁNY Hadd szórakozzanak.

*

HANG Kereszt testvér, mit láttál?

KERESZT TESTVÉR Láttam, íme, a fehér lovat, a rajta ülőnek íja volt, és koronát kapott, és kijött győzve, hogy győzzön. És megnyílt a következő pecsét, és a hang azt mondta, jöjj és lásd.

HANG Korona testvér, mit láttál?

KORONA TESTVÉR Láttam, íme, a fekete lovat, és aki azon ült, mérleg volt a kezében. És megnyílt megint egy pecsét, és így szólt a hang, jöjj és lásd.

HANG Érc testvér, mit láttál?

ÉRC TESTVÉR Láttam akkor a sárga lovat, és aki rajta ült, annak neve halál, és a pokol követte őt, és hatalmat kaptak a föld negyedrészen, hogy fegyverrel öljenek és éhséggel és halállal és a föld farkasaival. És akkor hallottam, hogy így szólt: jöjj és lásd. És a földre lapultam és reszkettem.

*

KUN Hogy gomolyog a füst! Ég a város?

POGÁNY Haha! Kun elvtárs tréfál!

*

SZAMUELY Hogyan repül a repülő, Pogány elvtárs?

POGÁNY Buú-buú, így repül!

SZAMUELY Hogyan gurul az autó, Pogány elvtárs?

POGÁNY Brr-brr, így gurul.

SZAMUELY Hogy sípol a vonat, Pogány elvtárs?

POGÁNY Sss-sss, így sípol.

SZAMUELY Hogy megyünk mi Moszkvába, Pogány elvtárs?

POGÁNY Szépasszonyok hátán lovagolva!

*

HANG Félúton Pétervár és Párizs között, Kereszt testvér, mit láttál?

KERESZT TESTVÉR Előkészült órára a napra minden.

HANG Az új nap reggelén, Korona testvér, mit láttál?

KORONA TESTVÉR Az égből leszállt a negyedik angyal.

HANG Érc testvér, ne sírj.

ÉRC TESTVÉR Arcom a Nap, hajam a Hold, az igazság előttem áll, de várni kell tovább.

MIND Várni kell tovább.

*

KUN Sohasem értették meg, mi az igazi erő. Úgy sétálnak, mint az alvajárók, pöffeszkednek. Mikor fogják megenni? Mégis, ki vehetné a szemükre? A guillotine szentté avatása még várat magára, de sokan már készülnek a harmadik forradalomra. Fáj a foguk... Hé, ki jár ott?

POGÁNY Új rendelet készül, Kun elvtárs?

KUN Fehér az arcod.

POGÁNY A gyertyafény teszi.

KUN Azt hittem, beteg vagy.

POGÁNY Szinte összeerezentél.

KUN Mit keresel itt?

POGÁNY Vihar készülődne? Vagy zavar, ha elhúzom a függőnyt? Hogy nyögnek a fák a szélben! A félénk társ zihál kint, az éjszaka. A legjobb idő az összeesküvésre.

KUN Mit akarsz?

POGÁNY Mindannyian várunk valamire. Oly rég szóltál hozzám. Nekem szükségem van erre. Fázol?

KUN Mit akarsz?

POGÁNY Hogy megosztja velem a terveit. Hogy beavat, és bizalmasává tesz. Tetszenek nekem az ilyenek, mint Kun elvtárs. Az arca... a forradalom címere. Bámulattá enyhül minden fortyogó harag, látva őt. De nem vezetjük-e félre magunkat?

KUN Miért hallgattál el?

POGÁNY Szívjuk tele a tüdönket, és írjunk alá néhány utasítást. Vagy túlságosan gazember pofám van ahhoz, hogy miniszter legyek? Szégyen!

KUN Szégyen.

POGÁNY A titkárnők szökék, és kontyot viselnek. Mellben mind elég erős. Hogy sűrögnek! A tapéta mályvaszín, majdnem bíbor.

KUN Letéped?

POGÁNY Írógépek, íróasztal. Pecsétek. Könyvek, pfuj, pfuj, filozófia!

KUN Égni fog?

POGÁNY Mennyi irat. Ki győzi ezt? Az utolsó lapon mind eltűnünk.

KUN Pokolra velük?

POGÁNY Az ellenségeink nevetnek. Ez volna a forradalom? Neves-sünk velük.

*

CSERNY Mutasd a melled, babám! Egyébként talán nem lesz kedvem...

UTCALÁNY Eredj innen, részeg vagy.

CSERNY Hohó, ellenkezel? Még megjáród!

UTCALÁNY Van, aki az ilyenekkel is törődik. Menj azokhoz.

CSERNY Félretolsz? A népnek mindent szabad... és ki a nép? A nép én vagyok. Vagyis: mindent szabad. Ne tolj félre, szépen kérlek.

UTCALÁNY Részeg vagy, és pénzed sincs.

*

PROLI Nincs hatalom, amely megállítsa a forradalmat. Mutassuk fel az ellenforradalom véres fejét azoknak, akik még mindig a fejükkel játszanak, és nevetnek rajtunk! Ülünk halotti tort felettük, másfél millió párttag! A fegyver valóban töltve van!

*

SZAMUELY Egy. A nagy vagyonok államosítása. Kettő. Az iskolák, az egészségügy. Három. A demokrácia. A forradalom rohan előre. Nem cipel többé roppant terheket! Aki megbotlott, nem visszük tovább. A forradalom nem szorul szájhősökre és Bonapartékra. Volt szociáldemokraták...

POGÁNY Tartuffel! Komédiás!

SZAMUELY A hóhérok vérből használnak pirosítót. De a proletariátus boldogságra szomjas és nem vérré. Elég a fogcsattogtatásból.

POGÁNY És te mondd ezt, Szamuely? Veszett kutya.

VÁGÓ Pogány megtisztította a Katonatanácsot a kommunistáktól! Vajon mire készül?

SZAMUELY A lemondásra.

POGÁNY Vigyorogj csak, kis Robespierre.

SZAMUELY Csak a pofátlanságod védhetne már meg. Vagy fegyverrel akarsz tollba mondani a tanácsválasztásokon – nekünk?

KUN Pogány elvtárs... a véleményedet kérjük.

POGÁNY Édes Brutusom, a te törőd jobban fáj... A bukásotok megérett, ha eltakarítottok az útból.

KUN És az új hadügyminiszter?

HANGOK Szamuely, ő volt a helyettes! Legyen Kun! Korvin, Korvin! Böhm!

VÁGÓ Böhm.

KUN Mindenki hallgat.

SZAMUELY Patthelyzet. Legyen Böhm.

BÖHM Nekem ne csapkodd az asztalt. Nem vállalom.

POGÁNY Vállald el. Hadd tekerjék ki a nyakad.

KUN A hadügyet egy bizottság veszi át. De az elnök: Böhm elvtárs. Mit motyogsz?

BÖHM Hisz itt a háború.

*

POGÁNY Böhm, az utcán már fonják a kötelet a nyakadra.

*

KUN Itt a háború. Nem félek.

*

AGITÁTOR (VÁGÓ) Azt hittétek, szarban hagyhatjátok a forradalmat? Azt hittétek, hogy játszatok? Mit jelent nektek a forradalom? Egyenlőséget jelent vajon? Így van, elvtárs, ezt jelenti, és többet ennél. Vannak, akik összerondították magukat ijedtükben a hallatán. Azon vagyunk, hogy ne is müljön el a félelmük. Akiknek félniük kell, féljenek, ez lesz a mi örömünk. Mi hát a forradalom? Van, aki úgy veszi a szájára ezt a szót, mintha mocskolódna. De a forradalom nem káromkodik és nem fenyegetőzik. A forradalom nem a lotyód, hogy hanyatt döntsöd, és nem kergetheted el magadtól, mert magad maradsz. Látjátok a zászlót mögöttem? Vörös, és

ebből mindenki értsen! Szabadság. És egyenlőség. És testvériség. A forradalom, ez Magyarország. És ma szüksége van rád. És rád is. És rád, elvtárs. És rád. És rád! Rád!

*

SZAMUELY Elég! Elég, elég, elég! A román támadás óta világosan látszik, micsoda feneketlen örvénybe kerültünk. Felfüggesztettük a nyolcórás munkaidőt, a proletariátus ismét úgy dolgozik, mint az igavonó barom, és meg is hal, ha kell, hisz a munkásság fele a frontra ment. De a szakszervezeti demokrácia nem pótolja a fegyelmet! A parasztság lesajnál minket, csak a földjét túrja, amit pedig tőlünk kapott. Mától vége ennek! A saját nyakunkra tesszük a kötelet ebben a liberális posványban. Eltűrtük, hogy a saját székelly hadosztályunk fehér karszalagot tegyen és a Vörös Hadsegregre lőjön. Vegye tudomásul a magyar burzsoázia, hogy a mai naptól kezdve túsznak tekintjük. A papok ellenünk lázítanak, s mi mit teszünk? Engedélyezzük a szabad vallásgyakorlást! Vége! Vége! Vége! Bejelentem a proletárdiktatúrát.

*

BÍRÓ Ön azt állította, hogy a csőcselék vette át az uralmat. Igaz ez?
VÁDLOTT Igaz! Nem fogom tagadni.
BÍRÓ Unlak, bolond Pierrot, hogy unom már. Nos, figyeljen. A csőcselék önt futni engedi, mehet.
AGITÁTOR Forradalmi törvényszék, piha! Elég volt, mehet! Kabarévé silányult a szent munka! Új forradalmi törvényszéket állítunk ezennel a nép nevében, a nép sorából. Egy vasöntő, egy matróz, egy szobalány. Éljen a törvényszék! Parókat reájuk! És talárt!
CSERNY Egy percet adok a védelemnek.
VÉDŐ Ez nem eljárás! Követelem...
CSERNY Íme, lejárt. A bíróság ítélethozatalra visszavonul.
HANG A matróz-bíró a szobalány-bíró mellét tapogatja. HANG Mit látsz még?
HANG Meghózták az ítéletet.
CSERNY A forradalmi törvényszék döntése kész: kötél általi halál, vagyonelkobzással karöltve. Hadd lógjon a főtéren, táblával a nyakán. A bűnsegedeknek háromszori valagba rugdosás.

A szobalány-bíró fölnevet

*

AGITÁTOR Aki nem érezte, most megérzi kezünk erejét.

*

I. POLGÁR Panem et circenses. Micsoda május elseje. Én fázom.
II. POLGÁR Vörös az orra, mint egy bolsevik lobogó.
I. POLGÁR Láta a gipszszobrokat? Csak tudnám, mi végez velük, az eső vagy egy tisztességes uralom.
II. POLGÁR Szobor-gigászok, kísértetek, vörösre festve. Árpád vezért bedeszélték, tízméteres Marxot öntöttek rá. Minden villamos vörös, és a földalatti.
I. POLGÁR És a Vérmező: negyvenméteres koporsó Martinovics emlékének. Mondja, járt már maga a Margitszigeten?
II. POLGÁR A főváros halott. Gipsz, gipsz, vörös oszlopok, girlandok, csillagok. Fullasztó maskara. Ez a sátán ünnepe.
I. POLGÁR Hm, igaz.
II. POLGÁR A vörös rongy vérvágyat kelt a megvadult bikában. Guillotine lesz a Duna partján.
I. POLGÁR És mit láttam? Százfős cigánybanda nyekergi az Internacionálét, halálra válva és szmokingban, és a rendőrségnek új vezére van, egy szabósegéd, és megvédték Nyíregyházát a romántól, és másnap millió könyvet bezúztak, így ünnepeltek. Nézze, ott! Kinn az ablakon!
II. POLGÁR Az apokalipszis lovasai. *(Poharat vág a tükörbe)*

VÖRÖSŐR Szóval szökni akartatok, nyavalyások.
BUNDÁS NŐ Én, kérem...
VÖRÖSŐR És mi maga, nagyságos vagy méltóságos?

BUNDÁS NŐ Nagys... Nem vagyok semmi.
VÖRÖSŐR Át a csehekhez. Szép. Hát én most lelövetem magukat. Mi a neve?

Bundás nő sírva fakad

Batyúznak, vidékre járnak. Nem tudják, hogy ott sincs kenyér? De maguknak semmiképp.
ÚR Kérem...
VÖRÖSŐR Nem bánom, menjenek. A vesztükbe rohannak, a csehek köpni fognak magukra. Tíz Lajos-arany, ezt lefoglalom.
ÚR Egy hete már Párizsról álmodom.
VÖRÖSŐR Te viszed át őket.

Másik vörösőr ujaival mutatja, hogy öt. Vörösőr ujaival mutatja, hogy kettő.

*

CSERNY Ne bögj, már mondtam.
JULI Úgyis tudom, hogy van valaki más az életemben.
CSERNY Mit lógsz rajtam mindig?
JULI Az a pincérnő a kávéházból, a vörös hajú. Azt mondta, polgármestert csinálsz belőle. Hogy lóg a melle, pfuj! Utálatos!
CSERNY Nincs senkim, mondtam már. Ki nem állhatom, ha sírsz. És egyébként nem is lóg a melle.
JULI Már nem engem szeretsz.

*

CSERNY Vénseges vénember, mocskos, taknyos öreg! Sírsz a pár pofontól, amit a legényeimtől kaptál, az életedet sírsz! Öt év nyomorúsága tüzei a vérem, öt év adóssága, sátán. Írástudatlan vagyok, bohóc, cseléd, kóbor hazátlan eb, a nevem se tudom leírni, és semmi mást se, de egyet igen, a tiédet. Öt évig tanultam, a véremmel, a hugyommal, a veritékemmél. Sárral írtam a falakra, amerre jártam, benzinnel írtam a zsúptetőkre, hogy el ne felejtse senki, intéző, vén ördög, a frontra vágta, mert megkívántad az asszonyom mellét, lottyadt Belzebub. Ne kapkodj a kezemhez, undorodom a könnyeidtől, vagy a taknyod ez?
ÖREG Csak nem azért jöttél tán, hogy a halálom legyél?
CSERNY Sírt a lábam, mire megleltelek, öt évet haraptam le érted az életemből, tetvek közt a sárban, de megöllek, és tiszta már a lelkem, mint Jézus orcája.
ÖREG Tiszteltél-becsültél, megsüvegeltél. Apáddal-anyáddal jól bántam életembe... nem kívánhatod egy öreg halálát. Hibáztam-vétkeztem, de akárha apád lennék.
CSERNY Isten nagy kék ege fölöttünk, Szűz Mária s az angyalok tanúim az égben, elég soká túrtörtöttem magam! Búzlík a lelked, mint a feltépett lódog, gyöttri az orrom! A kényes orrom! Áporodott a szíved és tasztító, mint a hadikurvák öle hajnal felé. Bíbor szív, sápadt szív, folyni fog a véred.
ÖREG Fogd a pénzem, régi kincseim, menj utadra, a családom vagyona a tiéd, minden a tiéd, hagyj élnem...
CSERNY Az életem rosszabb volt, mint a pokolban, ettől várok üdvösséget.
ÖREG Leszúrtál, a becsületed haldoklik. Úgy beszéltem veled, mint a magyar birodalom tisztjével s úriemberrel, pedig hát ti bűdös parasztok, Raszputyin farkasai, úgy látom, sárkánytejet szoptatok. Megátkozlak titeket, vörösök vagytok, mint csizmádon a vérem, a szolgám leszel odaát is, kurafi.
CSERNY Megdöglött, földet rá. Ettől tán megnyugszik az én vándor lelkem.

*

STROMFELD Miskolc visszavétele óta a csapatok harci szelleme különösen jó. Az első és hatodik hadosztály Szerencs-Gönc-Vilmány-Nagyida-vonalon előrehaladva ma hajnalban elfoglalta Kassát. A 39. dandár Rimaszombatnál áll, a 80. Losonc-Zólyom irányban tervezett ütemben halad. Körmöcbánya-Besztercebánya-Nyitra-vonal elérése várható. Azonnali lőszerutánpótlást kérek. Stromfeld. Sifírozd!
TÁVÍRÁSZ Igenis.
STROMFELD Mi van, fiam?
KATONA Jelentem, a 10. dandár 60 órája nem aludt. Pihenőt kér.

STROMFELD Abosban szállót rendeltem nekik, ahol széplányok melegítik előre az ágyakat.
 KATONA Jelentem, Abos még nem a miénk.
 STROMFELD (*hűvösen*) Hát el kell foglalni.
 TÁVÍRÁSZ Mindjárt meglesz az összeköttetés. Ki ugat bele?
 STROMFELD Hát maga?
 VÖRÖSPARANCSNOK Alássan jelentem, jelenteni szeretnék.
 TÁVÍRÁSZ Az anyád! Ez szól bele. A 46. dandár jelentkezik, elfoglalta Nyustyát. Utasítást kér.
 STROMFELD Pihenő után törjenek elő Tiszolcig.
 VÖRÖSPARANCSNOK Alássan jelentem, parancsnok elvtárs, nem bírom már. Tiszafüred óta vagyok itt, és már előbb is... Ön már a Ludovikán is parancsnokom volt.
 TÁVÍRÁSZ A 46-osok tűzérési támogatást kérnek.
 STROMFELD Irányítsd át az osztályt Aggtelekről. Mi van, fiam?
 VÖRÖSPARANCSNOK Hisz már rendelkezési állományban is... halálosan fáradt vagyok. Én a császári és királyi hadsereg századosa voltam.
 TÁVÍRÁSZ (*morog*) Szuhafőnél elakadt a lőszeroszlop.
 VÖRÖSPARANCSNOK Szegeden a volt évfolyamtársaim kávéháztól kávéházig korzóznak, s úgy lépnek előre rangban. Hozzám már mindegyik rangidős...
 TÁVÍRÁSZ Na, ez beszart. Apparárt, apparát, kapsz egy pofont!
 STROMFELD Szuhafő? Küldj ki egy utászszakaszt.
 VÖRÖSPARANCSNOK Itt meg eltörölték a rangokat. Én mint volt százados...
 STROMFELD Írd, napiparancs! Hoványi volt századost a lizkai áttörésnél tanúsított rendkívüli helytállása miatt a mai nappal volt őrnaggyá léptetem elő.
 TÁVÍRÁSZ Hurrá! Megvan az összeköttetés! Az anyját, de ügyes vagyok!

*

STROMFELD Halló, ki beszél?
 HANG Korbély beszél Pétervásárról.
 STROMFELD Mi a keserves szakramentumot keres maga Pétervásáron?
 HANG Zavarom a csehet Disznód felé.
 STROMFELD A keservit! Még csak tűzérési előkészítést csinálunk, magát a lovasság fedezi jobbról. Mi volt a parancs?
 KATONA Jelentem, megjött Szamuely elvtárs.
 HANG Jelentem, parancs volt, hogy nyugtalanítsam a csehet.
 STROMFELD A huszár anyátokat! És maga rohammal nyugtalanít?
 Pétervásár holnapra volt kítűzve, a terv szerint!
 SZAMUELY Erőt, egészséget, elvtársak.
 HANG Nem tehetek róla, jelentem, hogy a cseh nem nyugtalanított, csak elfutott. Otthagyta Pétervásárt, mint bolond tehén a fiát.
 STROMFELD Halló...
 SZAMUELY Erőt, egészséget, elvtársak. Vegyék le a nemzetiszín karszalagokat.

*

SZAMUELY Tiszt urak! Kesztyűt hordanak és paszományt. Igen, igen.
 STROMFELD Mit jelentsen ez?
 SZAMUELY Baráti látogatás. Körülnézek itt, mint jó szomszédnál szokás. Zavarok? Tudja, hogy Landler úgy viselkedik, mint egy Lukasich, mióta önnél járt? Gondoltam, megnézem, mi hatott rá ennyire. Vagy zavarok?
 STROMFELD Nem tudom mire vélni.
 SZAMUELY Maga olyan, mint egy arkangyal, Stromfeld. Pesten mindenki magáról beszél, de még senki sem látta. Szürke eminenciás...
 STROMFELD Már régen akartam mondani, Szamuely, kérem, hogy fekezze meg az embereit. Zavarnak a munkámban.
 SZAMUELY A front mögötti bizottságok? (*Nevet*) A forradalom lelkiismerete. Nemsokára idáig is elérnek, tudja?

*

SZAMUELY Üljetek mellém, szívem.
 MIMI Mostanra és mindenkorra?
 SZAMUELY Tanácstalan vagyok.
 MIMI Sírj majd, ha átkarollak.

SZAMUELY Miniszter lettem. Az életemen túl nem volt mit vesztenem.
 MIMI Így volt.
 SZAMUELY Ez a perc örökké tart, nem érzed?
 MIMI Nyomtalanul múlik el.
 SZAMUELY Koronás fők vagyunk, nem érzed?
 MIMI Nem érzed a kezem a válladon?
 SZAMUELY Néha még álmodom.
 MIMI Vedd könnyebben a dolgokat.
 SZAMUELY És ez az én bűnöm lenne?
 MIMI Régen még vártál rám.
 SZAMUELY Mennyi örjögés, mennyi gyalázat! Mennyi gúny! Az érzéseim eltompultak. Meghaltam.
 MIMI Felejtsd el, felejtsd el.
 SZAMUELY Miniszter lettem. Csak az életem maradt. Pfuj, ócskaság! Mennyi lom. Hogy zúgtak a harangok! Véres ünnepély. Szép lelkiismeret, mit tanácsolsz? Megcsókolj-e még?

*

Egy munkástanács

- I. MUNKÁS A forradalmi háború kihúzta a talajt a lábunk alól. A legjobbainkat feláldoztuk a köz oltárán, itthon csak a gyanúsak maradtak, akiknek rögtön megnőtt a hangjuk! Kun elvtárs, miért hallgat?
- II. MUNKÁS A népbiztosok egy klikkje kivonja magát a köz ellenőrzése alól, valóságos klubot alkot. Azt hittétek, azzal befogjátok a szánkat, hogy rendeleteket hoztok?
- III. MUNKÁS Senkinek nem lehet több, mint két rend ruhája, és fedél kell legyen mindenki feje felett. De még nem vagyunk kész.
- I. MUNKÁS Meg kell tisztítani a Vörös Őrséget az engedékenyektől. Az alkotmány egy szót sem szól a nép vérszopói ellen.
- KUN Bár a Népbiztosok Tanácsa a gazdasági szabadság oldalán áll, mégsem szálltunk szembe a követeléssel, és életbe léptettük az árszabályozást.
- II. MUNKÁS Le a mérsékeltekkel! Leköpik a forradalmunkat!
- KUN Ha tartanám magam valakinek, elmondanám önöknek, hogy naponta kapok leveleket a legnagyobb fenyegetésekkel.
- III. MUNKÁS Rend és béke! A forradalmárok árnyékában egyesek a zsarnok rendjét és a sírok békéjét követelik. Vérszomjasak lennének, ha megbosszulnánk a szabadság elleni merényletet? Merénylet, hogy a gyerekeimnek ma nincs mit enni.
- KUN Szélsőség... Önök árulást követelnek.
- II. MUNKÁS Húszezer ellenforradalmár lapul Budapesten, a jelre várva, hogy rárontson a külvárosokra.
- I. MUNKÁSNŐ Követeljük, hogy ébredjen fel a szabadság, mielőtt veszélybe sodornák a harácsolók.
- KUN Önök szeretnek engem, ez az egyetlen vigaszom.
- I. MUNKÁS Kun, állj az élünkre!
- MUNKÁSNŐK Szamuely, Szamuely!
- II. MUNKÁS Itt csak egyvalami segít, eresszéték szabadon a tanácsokat, hogy háborút kezdhessen a gazdagokkal.
- I. MUNKÁSNŐ Habsburg Józsefet a forradalom állítólagos kormánya szöktette vidékre!
- II. MUNKÁSNŐ Női ruhában! Hogy nem voltam ott, hogy a szoknyája alá nézsek, hogy van-e ott fogózkodó a lámpavasra!
- I. MUNKÁSNŐ Állítsunk új vörösosztásokat! Adjunk nekik felhatalmazást! Dögöljenek meg az áruhalmozók!
- II. MUNKÁS Ideje, hogy őrzőjáratot tartunk a nép uralma védelmében. Nohát, nemcsak az arisztokratát kell becsukni, de azt is, aki semmit se tett a szabadságért.
- KUN A népbiztosok hozzájárulnak, hogy megtisztítsák a Vörös Őrséget.
- II. MUNKÁS Le a gyanúsakkal! Gyanús, aki kiköp a népuralomra, de gyanús, aki közömbösen fogadta az új rendeleteket. Gyanús a szép beszéd. Az ellenforradalmároknak nincsenek jogaik.

*

MUNKÁSNŐ Aknázzuk alá a börtönöket! Ez lesz a mi zálogunk, hogy a nép kormánya el ne csábuljon a selyemgallérosoktól.

KUN A népbiztosok elismerik, hogy a vád igaz, ha a köz vádol bárkit, hisz a bizonyíték ott van minden felháborodott polgár szívében. Ma nemcsak az bűn, ha valaki így kiált, éljen a király. Törvénszéklet állítunk fel a harácsolók leleplezése céljából.

*

III. MUNKÁS Új törvények kellenek! Ha a kerület lemond a vallási kultuszokról, kapja meg a templomok vagyonát. Állítsunk emléket a szabadság mártírjainak, és forradalmi szentháromságot. Ingyenkonyhát minden házba, és ruhát és fegyvert. Biztosítani kell a forradalom tisztaságát!

*

KUN A célok világosak. A rangsorolt pontok közt első a haza védelme. Az egyenlőség záloga a Vörös Hadsereg. A forradalom veszélyben van! Könnyes szemmel látom a nép éberségét. Listát készítettek a lámpavas vendégeiről, a hazafiatlanokról, a grófokról és a gyanúsakról, akik jóllaknak minden délben, és a helyesírást is ismerik. Dicséretes! A nép szava nem lehet pusztába kiállított szó! A forradalom veszett ellenségei a sarkunkban lihegnek, és a torkunkat keresik. A Népbiztosok Tanácsa bevezette az állandó ülésezést, aki ma elfárad, az ellenforradalmat szolgálja. A Népbiztosok Tanácsa számít a munkástanácsokra, a tanácsok a forradalom templomai, ahol a nép ítéli meg a szabadság lehetőségeit. Féltő azonban, hogy ravaszkodók kerítik hatalmukba a tanácsokat, nagy szavakkal és ígéretekkel, amikkel a népbiztosokat ostromozzák. A párt bomlasztókkal, gyanúsakkal hígult fel, és nagy pofájúakkal, a hadseregben ágálnak a fiók-Bonaparték. A forradalom anyafarkasa veszélyt szimatolt, és ingerült, ellőki a kölykeit. A Népbiztosok Tanácsa nem veszítheti el a nép bizalmát! A nép támadástól fél, ez meg kell hogy sokszorozza erőit! Nézzétek, mit tesz északon a Vörös Hadsereg!

*

II. MUNKÁS A nép véérének minden cseppje aranyat ér. Félek, hiába hullatjuk. Aki minket becsapna, kockára teszi az életét.

*

KUN A nép gyanakszik és elégedetlen.

BÖHM A vezetőkre mutogatnak.

KUN A breszti béke... újabban sokszor eszembe jut. Béke északon, rendcsinálás Pesten. A kormány még mindig magán viseli az ideiglenesség jeleit.

BÖHM Le kell mondani a tűszok szedéséről, megnyerni a külföld bizalmát. Soha nem lesz elég élelmiszerünk, és a népharag a csatornába talál fojtani minket.

KUN Szamuely azt hiszi, hogy a terror is kimerhető kenyér helyett.

BÖHM A veszetteket a frontra kell küldeni. Ez ügyes húzás lenne.

KUN Borotvaélen táncolunk. Eltűntetni a veszetteket. De visszafelé meddig tart a forradalom?

BÖHM Előzzük meg őket, előzzük meg! Így valamit még megmenthetünk.

KUN Böhm, meddig kísérsz el te engem?

*

KUN Tiktak. Tiktak. Metronóm, meddig kínzol? Szabály, szabály, szabály. Állj meg! Dögölj meg! Órult vagyok, aljanép. Nyúlshájú részeknek prédikálok... Azt mondják, Szamuely hercegi palástban járhatja a szeretőjét, hallod?

A hadsereg eljutott a legbűzősebb északi kanálisokig. Mekkora hegyek! Jártam arra... Szamuely és Stromfeld, kié a forradalom? Senki sem vethet a szememre semmit. A mérleg nyelve... Olyan ez a szoba, mint egy koporsó! Mi történik északon, a rohadt anyátokat! Jelentsetek!

*

AGITÁTOR Nem a féltékenek tették-e tönkre a köz ügyét? Nem a

féltézkedések taszították-e a nemzetet a bukás küszöbére? Hasznára válik a forradalomnak, ha vannak hívei, akik magukkal sodornak másokat, és felrázzák a közvéleményt, nehogy megposhadjon. Ne féljete a lelkiismeret kínjaitól, a grófok fegyverei. Lukasichot a hátsó kijáraton szöktették meg októberben, a szálmunk utolsó morzsái is leperegtek ezen a rostán. Szökjete meg! Az árulástól féljete.

*

KUN Ki vádol még? Rajta, szép nap! Beszéljete! Hízelegjete nyugodtan, ártatlanok vagyte előttem. Ki szeretne a lelkiismeretem lenni? Te ott? Vagy te? Pucérnak érezné magát. És védtelennek. Szörnyűség, igaz? Dicsérjete! Dicsérjete! Vagy nem találte szavakate?

*

KUN A mérleg nyelve nem leng ki többé, a forradalom holtponton billeg. Egy lépés jobbra, egy lépés balra, mindennek vége. Hogy lobognak a fáklýalángok! Mint a gyertyák az asztalon... csak üvöltsetek. A győzelem küszöbön áll, az antant... tárgyalni jöttek. Dúsan megrakott asztal. Miféle nyomokat hagyunk magunk mögött? A forradalom, a forradalom... Mit kérte még tőlem?

*

AGITÁTOR Ütött az óra, hogy megkondítsáte a szabadság vészhangját!

Vége

Kiegészítő jelenetek

JULI Ezért jutottam ide. Csak iszok, már nem is dolgozok. Nincs pénzem semmi se. Szűz Máriám, ezt kértem tőled mindig, csak ezt. Hogy csak szerelmes ne legyek. Most mi lesz velem?

MIMI Ne töröld a lepedőbe az arcodat.

JULI Elkenődött a festék.

MIMI És ne szívd az orrod.

JULI Bögök, egész nap csak őt várom. Piszkos strici. Istenem. Hazudott, hazudott...

MIMI Nesze, egy zsebkendő.

JULI De tudtam én!

MIMI Már megint bögsz?

JULI Csak lennék legalább terhes tőle, de még az se. Megbüntetett engem az Isten.

*

SZERZETES Gyónni kívántál, leányom.

JULI Én olyan bűnös vagyok, atyám, hogy az szentség! Atyám, én egy olyanféle vagyok...

SZERZETES Krisztus a beteg lelkekért jött el hozzánk, lányom. Miben vétkeztél?

JULI Nem segíthet én rajtam senki. Egy rossz nő vagyok én. Senkin se segítettem életembe se, csak egyen. Csak egyet szerettem. Ez az én bűnöm. *(Zokog)* Egyedül vagyok.

SZERZETES Az úrnak sohasem az a szándéka, hogy a Golgotát könnyen járjuk végig. A kötelesség kemény, a jutalom csodálatos. Tűrj békén. Nincs mitől félned, leányom, tűrj békén.

*

CSERNY Azt hittéte talán, hogy én köből vagyok? Azt hittéte talán, nekem az mennyország, hogy a Lenin-fiúk parancsnoka vagyok? Kötelesség, kötelesség, kötelesség! Véres kötelesség! Próbára tett az Isten, billeg a mérleg. Itt fogtok hagyni mind, ha út az óra. Mutogatni fogtok rám, le fogtok köpni, a húsból eszete. Magamra hagyte mind. Juli meg gyufát ivott. Hát azt hittéte, hogy nekem nem szakad meg a szívem? Azt hittéte, hogy ez a mennyország?

SZAMUELY Tiszt urak! Maguk a forradalmat fogják szolgálni, tetszik vagy nem. Mind a forradalmat fogjátok szolgálni, álmotokban is. Ha felnyögtök az éjjel, és felriadtok, tudni fogjátok, ez is a forradalom javára volt. Éjjel és nappal, akarva-akaratlan, csontig-velőig!

*

Félreverik a harangokat.

EGY PAP Jézus fehér bárányai! Elérkezett a leszámolás órája! TENGHERÉSZTISZT A monitorok legénysége felszabadítja Budapestet a vörös rémuralom alól.

PAP Június 24.! Áldott légy, diadalmas nap, letöröld a szegényt! TISZT Ludovikás hallgató urak! Tiszt urak! Alakítsák meg zászlóaljait, felhatalmazom önöket, hogy vegyék át a bűnös város kormányzását. A hazáért, a szent magyar királyságért!

LUDOVIKÁSOK – Második szakasz, a telefonközpontozóhoz. Ha nem tudjátok bevenni, löjétek szét.

- A királyért!
- Foglyot nem ejtünk.
- Harmadévfolyam, vigyázz! Jobbra igazodj!
- Hányan hiányoznak? Oszd a fegyvert!
- Lépést tarts!
- A pályaudvarokhoz, a pályaudvarokhoz! Harmadik század!
- Tiszteletadás a monitorok legénységének!
- Éljenek a fehér tengerészek! Éljen a király!

EGY TISZTIISKOLÁS A Szovjetház, vagyis a Hungária Szálló védelmét vörös munkások vették át.

HANGOK A Belváros már a mienk. A Hungária előtt halottakkal teli a kövezet. Nőkre nem lövünk.

EGY TISZT De szukákra igen. Negyedik-ötödik század. Futólépés. Ez rátok vár.

HANGOK Igazodj! Bögnek a gyári szirénák! Mozgósítják a munkásokat. Előre! Eltiporjuk a cselédeket.

MUNKÁSNŐ Dögöljete meg, kurafiak. Ne bántsatok, ne bántsatok. FIÚK Szuka! Gránát volt a kezében, úgy kaptuk el. Lámpavasra a bolsevikkal! Tollba, szurokba! Vége, vége. Már meghalt.

TISZT Csepelen erős az ellenállás. Szétaprózzuk az erőnket.

MÁSİK TISZT Krisztinaváros lőszerutánpótlást kér.

TISZT Vége, vége, a monitorok menekülnek! Mindennek vége! Jönnek a vörös lovasok!

MAGAS RANGÚ TISZT Uraim! Szorongatott helyzetünkben mint rangidős tiszt bejelentem, hogy harcunk elbukott. Megparancsolom, hogy tépjék le váll-lapjaikat, fehér karszalagjaikat, és késedek nélkül rejtőzzenek el, ki-ki otthonában, vagy ahol teheti! A harcnak vége.

HANGOK Hazugság! Árulás! Benne hagytak a szarban! Tartóztassák le, tartóztassák le!

MAGAS RANGÚ TISZT Nekem mint háborút járt tisztnek kötelességem, hogy bejelentsem, a további harc öngyilkos kísérlet. Óvják meg fiatal életüket, és teljesítsék a parancsot!

FIÚK Árulás! Adj egy fegyvert! Becsaptatok. Menekülj, menekülj! Ideértek!

VÖRÖSKATONÁK Farkaskölykök, nem volt elég? Még mindig lőnek. Fedezlek, jobbra menj.

TISZT Negyedik évfolyam fedezi a többiek visszavonulását. Ne dobjátok el a fegyvert! *(Meghal)*

VÖRÖSKATONA Ott is egy sátánfióka. Nem menekülsz!

VÖRÖSPARANCSNOK Jelentem, a Duna-partig jutottunk. A monitorok visszavonulóban erős tűz alatt tartják a korzót. Jelentem, a lázadást levertük.

VÖRÖSKATONA Farkasok! Most majd más hangon beszélünk veletek.

*

(Ötszázak Tanácsa)

MUNKÁS Az Ötszázak Tanácsa puccstól tart. A fehér Gorgó torz fejét már levágtuk a monitorok felkelésénél, a törvény pallosa azonban nem pihenhet. A külvárosok fejszéi sürgetik őt erre. Azt mondjátok, hogy a félelmünk nem valós? Nézzétek a szociáldemokrácia júdásarcát, ugyanígy piruljon, mikor saját mocskában verjük az álszent ábrázatát.

SZOCDEM MUNKÁS A szélsőségesek árulást szítanak, például állnak

itt az előbbi szavak. A becsületét bizonyított szociáldemokrácia fejét akarják, véres a kezük! Meddig feszítik a húrt? Bevezették a tizenkét órás munkaidőt, s ha nem üvölt valaki a kórusukkal, már gyanús. S ha gyanús, jaj neki.

BOLSEVIK Parasztredeket alakítottak! Azt várjuk valóban, mikor fognak löni is ránk? És földet akarnak osztani, és már az antant is tárgyalófél! Káoszt akarnak és valóságos ellenforradalmat, hogy tort ülhessenek a diktatúra felett.

SZOCIÁLDEMOKRÁCIA A bolsevizmus eltakarja szörnyű arcát! Mosná kezét a tisztogatás után, és tiszteletre méltó tárgyalásra siet elénk. De feledhetjük-e véres törvényeit? A nem kétkezi munkásokról? A földről? Ki csodálkozik, ha félrelökjük a kinyújtott kezét?

BOLSEVIK A törvény mindarra szól, kik semmit se tettek a szabadságért vagy elsápadtak a hallatán. Túl sokáig próbáltunk az értelműkre hatni, csesszétek meg. Ideje volt, hogy az elnyomók feje úgy hulljon, mint ősszel az érett alma. Végét vetettük az enyhéségnek valóban, nem lett már elég, ha valaki hűséget tett a forradalom mellett. Ez a mi tisztaságunk.

SZOCIÁLDEMOKRÁCIA Csapdába estünk! Feltámadt hamvaiból a zsarnokság. A népbiztosok a csavargók és a szájhősök kegyét keresik. Nem engedhetjük szabadon a terrort!

BOLSEVIK Mi az oka annak, hogy a nép boldogsága csak álom?

*

MÁSİK SZOCIÁLDEMOKRATA Kalandorok kezébe került a forradalom. Akiknek szükségük van arra, hogy megmotoztassák magukat, mielőtt Moszkvába repülnek. Avagy ne mutassak ujjal az akarokra?

KUN Ötszázak Tanácsa! A forradalom legnemesebb és legtisztább fiainak gyűlése! Aki azon van, hogy megalázza és megbénítsa őket, akik éberben örködnek a vörös hadjárat tisztaságán, a haza ellenése és áruló! Akár e teremben van, akár kívül. Van ilyen terv az ötszázak megalázására, még olyan körökben is, ahol hazafiságnak kellene uralkodnia, olyan körökben, melyek jogot formálnak mindannyiunk túllícitálására! Nem tehetem meg azonban, hogy néven nevezem gyanúnk áldozatát, a bolsevik önuralom kötelez. A borotva élén lépkedünk. Minden sötét árnyék, ami az ötszázak és a népbiztosok közé vegyül, az árulók öröme.

BOLSEVIK Halál az intrikusokra!

SZAMUELY Keselyűk.

KUN Szükségünk van arra, hogy kiássuk a forradalom medrét, hogy irányt mutassunk híveinknek. Avagy bennünk is az örült Lukásich vére folyik? Igen szép lenne, ha az ötszázak emelnék magásra az igazság szent szobrát a hatalom előtt, de még szebb lenne, ha vezetnék a vak hatalom kezét. A népbiztosok segítséget kérnek.

HANG Szétszórtatok minket!

KUN A szavatok erkölcsi fegyver.

HANGOK Feket kell vetnünk a népbiztosoknak. Forradalmi törvényt! És Szamuely?

*

SZAMUELY Meghallgattam a nép küldötteit. Hallgattam eddig, hiszen ki vonná kétségbe, hogy a nép szava – törvény? És van-e gyermeki elme, amely ne látná akár a napvilágnál, hogy az ötszázak a nép lüktető szíve. A szív a boncasztalon, súlyos kórokkal bomlottan dobog, orvosára vár.

HANGOK Kétségbe vonja a nép hatalmát! Hiéna! Hagyd beszélni!

SZAMUELY Ti, nincstelenség vagytok a föld hatalmasságai, súlyos felelősség a vállatokon. Aki gyenge, aki nem bírja, még meghátrálhat. A teendő világos. A szív beteg, a test beteg. A forradalmat azok hasznára kell fordítani, akik támogatják, és azok romlására, akik harcolnak ellene.

HANG Nevezd meg az ellenségeinket!

SZAMUELY A teendő: fel kell vázolnunk egy új forradalom programját. Keljünk fel azok ellen, akik maig nevetnek rajtunk, és a lábukat törlik belénk. Vagy volnának olyan vádaskodók, akik azt merésznék mondani, hogy ellankadt a forradalom? Megállhatunk-e ezen a ponton? Olyan pirulához kell nyúlnunk, amely torkán akad az ellenségeinknek, és zöldre válik az arcuk. Vörösterrort kérek tőletek.

KUN Gyászos kísérlet tisztításba fogni ott, ahol csak tisztát találunk. Nem a gyanúsaktól kell óvakodnunk, hanem a becsvágyóktól, akik a forradalom pajzsával törtetnek előre. Ők fogták be a hazafiak

száját a tanácsokban, ők a mi igazi ellenségeink, néven fogom nevezni őket, két hónapja türtőztetem magam. Semmi kétség, létezik egy szörnyű klick, amely a nép jogainak megsemmisítésére tör.

HANGOK Kiről beszélsz? Beszélj, melletted állunk. Nevezd meg, már halott!

SZAMUELY Hiú ábrándokat kerget, aki azt szeretné, hogy jóllakják a tigris, és éljen a nyúl is, és meg szeretné menteni a gonosztevőket, akik összeesküdtek a szabadság ellen, Kun elvtárs. Októberben másképp cselekedtek a forradalmárok. Gyászfátyolt a szabadság szobrára, avagy jelentsünk be új felkelést.

KUN Hátrább ezzel az agárral, a nép már két szent felkelést hajtott végre, s most északon ontja vérét a köz javára. Még talpon vagyunk. Térjen vissza, Szamuely elvtárs, front mögötti bizottságaihoz északra, üdvös munkával nyerje meg a nép szívét, ne szép szavakkal. Vagy talán pap lesz belőle, ha győz a revolúció-
?SZAMUELY Szavazzatok!

HANGOK Mit értsünk felkelésen? Pusztába kiáltott szó! Tartsunk vele! Emlékezz a monitorokra! Nem kelthetünk gyanakvást a hadsereg ellen!

KUN Szavazzuk meg a jelképes felkelést. Továbbá indítsunk vizsgálatot mindazok ellen, akik megosztást akarnak szítani a sorainkban.
ÖTSZÁZAK Elfogadjuk! Megsértették a jogainkat! Kudarcc, kudarc!
Elég a határozatokból!

SZAMUELY Még nem dőlt el semmi sem.

HANGOK Felkelést! Felkelést! Le a szélsőségesekkel! Vesszen a terror! Felkelést!

*

POGÁNY Láz, láz! Itt az írás, olvassátok. Mintha lázas volnék, nagybeteg. Zúg a fejem, kihúzzák-e?

KATONA Sápadt vagy.

POGÁNY A forradalom Thermidor előtt áll. Egyetlen szavunkat sem fogják elhinni soha. Thermidor, Thermidor, ki lesz a tábornokod?
Hallod-e, pajtás, a frontra megyek!

KATONA Mégy, mert küldenek.

POGÁNY Adj egy töltényt, hadd játsszam rulettet. Becsületes akarok maradni, esélyt adok, hogy épségben öszüljön meg a halántékom.

KATONA Csett-csatt, nem mond mást a revolvered.

POGÁNY Csett-csatt, csett-csatt, a becsületnek így vége lett. Add a csizmám!

*

LANDLER Elkalandozott a tekintete, tábornok úr. A katonáit nézi? Hogy menetelnek, a mi győztes erőnk. Maholnap elérik a lengyel határt. Mennyi van még hátra ebből a háborúból?

STROMFELD Több mint bármelyikük gondolná. Persze maga nagyon harcias. Landler, tudom, mit gondol. Maguk kommunisták nem ismerik a fáradtságot.

LANDLER És maga?

STROMFELD Nekem ez a mesterségem.

LANDLER Hallja a cseh ágyúkat? A mi utcáinkon még mezítláb futkároznak, és korog a gyomruk, lakassuk jól őket győzelmi hírekkel, minden ebédre egy város... Éltetni fognak mint a haza megmentőit, holott nem lesz mit enniük.

STROMFELD Rám nem illik a jakobinussipka, köszönöm. A maga cseh ágyú... Azok odaát nem lőnek rosszul... nem egy tanítványom volt a Ludovikán. Felelek értük.

LANDLER A vörös sipka csak csörög sokak fején. De akárhogy is, a maga tisztjei csak az orruk elé tett zsebkendővel közlekednek a kommisszárok között. Fehérgondolkodás! Laokoón, fojtogat a vörös kígyód.

STROMFELD Maguk tegeződnek a közkatonákkal. Vörösök, hogy várták magukat. Én ismerem az én háborúm végét.

LANDLER És hol a vége?

STROMFELD Maguk olyanok, mint a gyermekek, hadosztályparancsnok úr.

*

LANDLER Nekünk nem lesz rossz az emlékezőtehetségünk. Mindenkinek az ő érdemei szerint. Élő szentekre van szükségünk... és egypár halottra. Mennyi győzelem! És ez itt nem képzelet, hanem valóság. Mondja, maga nem szokott álmodni?

STROMFELD Nem minden tetszik nekem, amit maguk csinálnak... nem minden, ezt tudnia kell...

LANDLER Akkor meneküljön.

*

JULI Hét kislány, hét szép kislány sétált az erdőnek szélébe, hét kislány nem ér az erdőnek végibe. Jaj nekem, hol a szép hangom! Micsoda emlékeim vannak! Jobb már csak odakívül nekem... Vörös bársonyt látok, és vörös a selyem, vörös harangok zúgnak. Krisztusom, de kell hányynom. Szűz Mária, édes Isten! Isten! Ne hagyj magamra!

*

(Munkástanács)

MUNKÁS Átengedtük a kormánybiztosoknak a dicsőséget, hogy a hazát megmentésük. Ám ők késlekednek evvel, még nem gurították a föld királyainak fejét a nép lába elé. Szükséges lesz talán, hogy elszánjuk magunkat arra, hogy megmentjük a forradalmat. Ki kell szabnunk a nép türelmének utolsó terminusát!

LANDLER (KUN) Három forradalomra volt szükség, hogy a hazát megmentjük. Az első a királyságot söpörte el, a második a gyávák és álszentes köztársaságát, a harmadiknak az anarchiát kell levernie! Én ennek a harmadiknak szentelem minden erőm tavasz óta, ettől remélem, hogy helyreállítja a nép kormányának tekintélyét...

MUNKÁS A nép ellenségei elég vakmerőek ahhoz, hogy nyílt szavakkal tegyék kockára az életüket. Vagy félreérthetjük talán Landler elvtárs szavait?

MÁSIK MUNKÁS Vasas voltál, Landler! Emlékezz, velünk vagy!

LANDLER (KUN) A káosz bemocskolja és megöli a forradalmat. A forradalom pedig ma a haza védelmét jelenti. Nem lesz breszti béke!

HANG Erdély nem eladó!

LANDLER (KUN) A felfordulás hívei útjában állnak ennek...

HANGOK Álszent! Hazudik! Hagyd beszélni.

LANDLER (KUN) Azt gondoltam, amikor a kormány tagja lettem, hogy erőszakra és felkelésre nincs többé szükség ott, ahol nincs többé zsarnokság. A lázadásoknak meg kell szünniük.

HANG A gyomrom lázadozik...

LANDLER (KUN) Azt gondoltam, hogy csak a rend állíthatja helyre a hazát, és hogy a rend a forradalom törvényeinek tiszteletéből áll. Ezért azt is gondoltam, hogy a rend a forradalom valódi arca. Ezért gondolom tehát, hogy a népek a bujtogatók az igazi ellenségei, az új földtörvény hívei, a zendülés prédikátorai, akiknek szorosak a forradalom kötelékei, és rágalommal uszítanak. Ki kell ragadnunk a köztársaságot a túlzott befolyásuk zsarnokságából. Mentsetek meg a népbiztosokat, és ők megmentenek titeket.

MUNKÁS Az utca még kevesli a szabadságot.

LANDLER (KUN) Ne alázzátok meg az alkotmány törvényeit, és vessétek eszetekbe végre, hogy akik a tulajdont egyenlővé akarják tenni, patikamérleggen árusítják ki a forradalmat, hiszen ők azt hiszik, az erények is egyenlőek, amelyekkel a nép javára tettek. Akadályozzátok meg a szájhősök forradalmát, és a jövő a kezetekben lesz...

HANGOK Az ellenség halott! Nincs sehol. Tisztogatást a népbiztosok között! És a községi tanácsokban.

LANDLER Alja népség, nem szeretitek a hazát.

MUNKÁS Igazságot, testvérek. Az utca népét gyalázzák.

*

MUNKÁS A vérünket adjuk, mint a legszentebb hazafias ajándékot.

*

MUNKÁS Mikor a munkások hadserege Kassára vonult, az egyik kapun olyasmit láttak felszegezve, mint egy nagy denevér, egy vöröskatona volt, akit felszegeztek oda, borzasztóan küzdött a halállal, és nem tudott meghalni.

FEGYVERES MUNKÁS Ki kezdte a barbárságokat, már nem tudni. Elvadult tervek születtek. Mi magunk talán... Pusztítsuk el Cseh-

szlovákiát, háborút viselt a szabadság ellen – nincs többé Csehszlovákia.

FEGYVERESEK A Felvidék lüktető nyitott seb. Fenyeget a tábornokok árulása. Bosszuljuk meg magunkat!

HANGOK Rendeljétek el, hogy a vagyonosok ne gátolhassák a szabadságot. Rendeljétek el a volt tulajdonosok büntetését. Dögöljenek meg. A vérünkre sóvárognak. Dögöljenek meg!

LANDLER Ez volna az egyetlen kiút, hogy benneteket boldoggá tegyünk? A haza szégyell benneteket.

HANGOK Mi vagyunk a haza.

*

MUNKÁS (POGÁNY) A forradalom ellenségei azok, akik akadályozzák a nép hatalmát. Ez bűn, ezért halál jár. Hozzunk ítéleteket, amelyeket az igazság és a hazaszeretet világít meg. A forradalom nem vezethető jogászokoskodással, a zsarnokság fenyeget, és a szabadság beszédek tart. A haza ellenségeinek büntetésére szabott határidő csak annyi lesz, ami felderítésükig eltelik. Vagy várjuk meg inkább, míg ünnepélyt csinálnak a kivégzésünkből, és az utcákon, ahol visznek majd, az ablakokat mesés áron adják berbe, ahol szőke hölgyek ülnek majd báli ruhában?

*

MUNKÁS (VÁGÓ) A gazdagok azok, akik öt esztendeje élvezik a háború és a forradalmak előnyeit, a kereskedők és a házmester-arisztokraták, akik borzalmasabbak, mint a nemesség arisztokráciája, a vérünket isszák, a húsunkat eszik, ideje, hogy véget érjen a hadjárat, amelyet az önzés folytat a legmunkásabb osztály ellen. Az élelmiszerárak fölött is rendelkezünk kell, akár a hadsereg felett. Hát vajon a gazemberek tulajdona szentebb, mint az emberi élet?

VÖRÖSTISZT Külföld ügynöke! Uszító! Fanatikus bolond, zavart szí-tasz.

MUNKÁS (VÁGÓ) Le a forradalom valamennyi ellenségével, fent és lent! A nemzet fegyverben áll, ez legyen az intő szó. Vagy magunknak kell feláldoznunk az ellenségeinket az erkölcs és a közös oltárán? A bukott rendszer hullájából ijesztő férgesek bújtak elő, akik meg akarják hosszabbítani a szenvedéseinket. Tehetetlenséggel vádolom a Népbiztosok Tanácsát! A forradalom fáklyája a forradalom kerékkötőjévé lett. Nem jelenti-e ez a forradalom bukását? És hol vannak az új törvényeitek? Az igazság törvényei, amit ígértetek? Hol vannak a törvényeitek?

*

KATONA És hogy égtek a falvak, amerre jártunk! Vörös volt a patak, mint mi magunk akár. Égett minden kastély, és emberek vállig földbe ásva, kifűl a hangom, hogy mindet felsoroljam, s a kutyák, ha eloldtuk a láncról, reszketeg kezek nem írják le soha. Fattyúgrófok, atyák rüfkéi szalmacsizmába, benzinköpenybe, éneklő fáklya, cselédöröm. Felhők úsztak a vérző menny alatt, madárrajokkal keverten, s alattuk a siring hű sereg. Minden szó kevés! Tüzes parádé! Nekifogok, s elhallgatok újra, hogy felsoroljam. Bánja, ki nem volt velünk, derék legény! Dús sírban rohad püspök s báró, bőrén vitte el ostorunk nyomát, hisz nagy érdem hinni a csodának, mint ájtatos anyó a templomi setétbe, de még szebb, ha hallod, hogy rí a nagyúr, mint csapdafogta róka, ha belét hasítja az acél. Ilyen húsból falni be, ki tudja, hogy bűn-e tényleg! Papok meséje! Ha párázó lovon gázolod esküdt ellenségedet, de szép! Férfimulatság, akár a test szerelme. Vörös lovasság! Áldás kíséri! S felhőben seprűnyél-lovagok hada. S az édes csitrihús, mit nyeregben viszünk messze el. Türelmet adj, ég, hogy mindet elbeszéljem! Mit tettek az éhesből lett hűségesek! Sírás és gyászos nyomor mélyén gondolva ránk, üdv nekünk és tisztelet! Emlékezz a jötevődre, ember!